

ייצוג נשים בתחום הקולנוע והטלוויזיה

כתיבה: ד"ר נלי כפיר | אישור: אורלי אלמגור לוטן

עריכה לשונית: מערכת דברי הכנסת

תאריך: ד' באייר תשפ"ג, 25 באפריל 2023

סקירה

תוכן העניינים

1.....	תמצית	1
2.....	מבוא ורקע	1
4.....	ייצוג נשים בתחום הקולנוע: משרד התרבות והספורט והקרנות הציבוריות	2
4.....	2.1 חוק הקולנוע, התשנ"ט-1999, ומנגנון הקצאת כספי תמיכה	
6.....	2.2 ייצוג נשים בגופים ציבוריים קובעי מדיניות ומקצי תמיכות בתחום הקולנוע	
10.....	2.3 נתונים על ייצוג נשים בהפקות קולנוע	
12.....	3. ייצוג נשים בתחום הטלוויזיה: משרד התקשורת ומועצות גופי התקשורת	3
13.....	3.1 ייצוג נשים ומדיניות לקידום נשים במועצת תאגיד השידור הציבורי הישראלי	
14.....	3.2 ייצוג נשים ומדיניות לקידום נשים במועצת הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו	
15.....	3.3 ייצוג נשים ומדיניות לקידום נשים במועצה לשידורי כבלים ולשידורי לוויין	
17....	4. מבט משווה: מדיניות לקידום שוויון מגדרי בתחום הקולנוע והטלוויזיה באו"ם ובאיחוד האירופי	4
18.....	כלים "רכים"	
20.....	מכסות לייצוג נשים בעמדות קבלת החלטות	
20.....	התניית מימון בייצוג הולם לנשים בהפקות	
21.....	איסוף נתונים שיטתי ושיתוף בממצאים, תמיכה במחקר	
23.....	5. נספח: מנגנון הענקת תמיכות לקרנות הציבוריות בתחום הקולנוע	5

תמצית

מסמך זה נכתב בעבור חברת הכנסת עאידה תומא סלימאן, ועניינו ייצוג נשים ופערים מגדריים בתחום הקולנוע והטלוויזיה.

תת-ייצוג של נשים בתחומי הקולנוע והטלוויזיה הוא תופעה ידועה במדינות שונות, שכן במדינות אלה נהוג לאסוף נתונים על ייצוג נשים בתחום הקולנוע. בישראל אין איסוף נתונים על ידי גורם מדינתי. לפי נתונים שפורסמו במרכז אדוה (שנכללו בדוח ועדה לבחינת עבודת קרנות הקולנוע שהקים משרד התרבות והספורט), בשנים 2013-2018 ייצוג נשים **בתפקידי מפתח בהפקות סרטים באורך מלא היה נמוך במידה ניכרת** מזה של גברים, והן היו כחמישית או פחות מכלל בעלי התפקידים האלה בסוגי ההפקות השונים.

במסמך נבחנה המדיניות הממשלתית לגבי ייצוג הנשים בתחום הטלוויזיה והקולנוע בישראל; המסמך בנוי משלושה פרקים: בפרק הראשון נסקר תחום הקולנוע; בפרק השני נסקר תחום הטלוויזיה ובפרק השלישי מובא מבט משווה על תחומים אלו במשולב.

להלן עיקרי הממצאים:

בתחום הקולנוע, הגוף הממשלתי האחראי הוא משרד התרבות והספורט (להלן: משרד התרבות), והכלי שבאמצעותו נעשה הניסיון להביא לייצוג הולם של נשים בתעשייה הוא **שילוב נשים בקרב מקבלי החלטות על הקצאת כספי התמיכה להפקות**. בחוק הקולנוע, התשנ"ט-1999, ובנוהלי הענקת התמיכות אין הוראה מפורשת המחייבת מתן ייצוג הולם לנשים בוועדת התמיכות ובמועצת הקולנוע, אך נראה כי חובת ייצוג הולם, בנסיבות העניין, חלה על גופים ציבוריים ועל ועדות מכרזים ומינויים של גופים ציבוריים מכוח סעיף 6 [לחוק שיווי זכויות האישה, תשי"א-1951](#). בחוק לא נקבע מהו שיעור הנשים הנדרש כדי לעמוד בחובת הייצוג ההולם. כיום מכהנים בוועדת התמיכות חמישה חברות וחברים, ארבע מהם נשים. כמו כן, נכון לינואר 2023 יש במועצת הקולנוע 15 חברות וחברים, שבע מהם נשים (לרבות יושבת-ראש המועצה).

התמיכה של משרד התרבות בתחום הקולנוע נעשית דרך קרנות הקולנוע הציבוריות. כדי לקבל את התמיכה, הקרנות הללו צריכות לעמוד בתנאים שונים הנוגעים למינהל תקין ולשקיפות של ועדות הלקטורה שלהן, שהן הבוחרות את ההפקות שעבורן יוגשו בקשות לתמיכה ממשלתית. אחת מהמטרות הכלליות המוגדרות **במבחן התמיכה** של משרד התרבות למוסדות ציבור בתחום הקולנוע היא קידום ועידוד יצירה ועשייה קולנועית של נשים. בתוך כך מוגדר **תנאי הסף** הקובע כי מכלל הלקטורים שמעסיק המוסד (בהקשר זה, קרן ציבורית לקולנוע) בשנה, לפחות **30% יהיו נשים**. לפי נתוני משרד התרבות, מאגר הלקטורים אשר הקרנות מעסיקות מורכב כיום מ-525 נשים, שהן כ-50% מהמאגר בכללותו. עם זאת, בתשובת משרד התרבות למרכז המחקר והמידע של הכנסת לא צוין שיעור הנשים מתוך כלל הלקטורים אשר כל קרן קולנוע ציבורית מעסיקה ואם כל הקרנות עומדות בתנאי הסף לתמיכה כפי שנזכר לעיל. מלבד תנאי הסף האמור, נקבע גם תמריץ לשילוב נשים – תוספת של 2% תמיכה לקרן ציבורית שבה נשים הן 50% מהוועד המנהל שלה.

לבסוף, לפי תקנוני פרס אומנות הקולנוע של משרד התרבות, מינוי ועדות נאמנים ושופטים ייעשה באיזון מגדרי המחייב ייצוג הולם לנשים, והן היו כ-40% מוועד הנאמנים של הפרס וכן מוועדות השיפוט של הפרס בשנים 2018-2011.

מלבד שילוב נשים בקרב מקבלי החלטות בתחום הקולנוע, לא ננקטים עוד צעדים. **לשם השוואה, בנוגע ליוצרי קולנוע מקרב הפריפריה, במבחני התמיכה הכספית נכללים "סל כלים" רחב יותר, ובנו, למשל, מכסות לייצוג בקרב מקבלי השכר להפקות ולהרכב צוות ההפקה; ליווי יוצרים, וסיוע לפי תוכן היצירה. זאת ועוד, אין איסוף נתונים מסודר על יישום בפועל של ההסדרים הקיימים בתחום הקולנוע לעידוד ייצוג נשים ועל מידת האפקטיביות שלהם.**

בתחום שידורי הטלוויזיה, המועצות של גופי השידור בטלוויזיה הן המפקחות על גופי השידור השונים ושידוריהם, ובתוך כך גם על ייצוג נשים בהקשרים האלו. כמו בתחום הקולנוע, המסגרת החוקית הרלוונטית לייצוג נשים במועצות גופי השידור היא חוק שיווי זכויות האישה, תשי"א-1951. מחוק זה נגזרת חובת הייצוג לנשים בדרגים הניהוליים ובמועצות המפקחות של הגופים המשדרים השונים. במועצת הרשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו ובמועצת תאגיד השידור הישראלי יש מכסה לייצוג שווה לנשים. אולם כיום רק הרשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו עומדת במכסה זו, עם שבעה גברים ושבע נשים במועצה, נכון לאוגוסט 2022; במועצת תאגיד השידור הישראלי מכהנים כיום שישה גברים ושלוש נשים. נוסף על כך, בתאגיד יש גם תוכנית עבודה המציבה יעדים מדידים בתפקידים ובתכנים עד לסוף שנת 2024. במועצה לשידורי כבלים ולווין אין דרישה לייצוג שווה לנשים בקרב חבריה ואין לה מדיניות בנושא ייצוג נשים; למעט כספי תמיכה של משרד התקשורת אשר בסמכותה לחלק, שבאחד בהם נקבע תמריץ נקודתי להפקות בנושא נשים אתיפיות בחברה הישראלית. משרד התקשורת, הרגולטור בתחום שידורי הטלוויזיה, אינו מעורב בפיקוח על ייצוג נשים, ומעורבותו באה לידי ביטוי בעיקר במינוי או המלצה שישמרו על איזון מגדרי בהרכב המועצות. כמו כן, משרד התקשורת וגופי השידור אינם אוספים באופן שיטתי נתונים על ייצוג נשים.

בעולם נהוגים כלים שונים שיכולים להגדיל את שיעור הנשים בתחומי הקולנוע והטלוויזיה: הקפדה על ייצוג נשי בקרב מקבלי החלטות לעניין מדיניות והקצאת מימון; עידוד ייצוג נשים בתפקידי מפתח בהפקה, הענקת מלגות ופרסים תחרותיים לנשים ואף התניית מתן מימון בייצוג הולם של נשים; עיסוק בתוכני היצירות; איסוף נתונים שוטף ועוד.

1. מבוא ורקע

מסמך זה נכתב לבקשת חברת הכנסת עאידה תומא סלימאן, ונסקרים בו היבטים בייצוג נשים בתחום הקולנוע והטלוויזיה.

תת-ייצוג לנשים בתחומי הקולנוע והטלוויזיה הוא תופעה ידועה במדינות שונות, שבהן אפשר להצביע על התופעה בשל איסוף נתונים שיטתי. כך למשל, לפי נתוני מועצת אירופה (Council of Europe)¹ לשנת 2021, מבין הסרטים העלילתיים שהופקו והופצו בקולנוע המסחרי

¹ מועצת אירופה היא ארגון בין-לאומי שבו חברות 47 מדינות באירופה, שמטרתו קידום הדמוקרטיה, זכויות האדם ושלטון החוק באירופה. לישראל מעמד של משקיפה באספה הפרלמנטרית של מועצת אירופה. יש להבחין בין מועצת אירופה לבין האיחוד האירופי, המאחד 27 מדינות בלבד.

לפי נתוני מועצת
אירופה לשנת 2021,
ב-23% מהסרטים
העלילתיים שצולמו
בשנים 2016-2020
היו במאיות, ב-27%
היו תסריטאיות וב-
33% היו מפיקות;
נשים שיחקו ב-38%
מכלל התפקידים
המובילים בסרטים

לפי נתוני האו"ם
(2018), 16%
מהמימון להפקות
קולנוע אירופי היה
לסרטים בבימוי נשים,
והן מהוות 26% מכוח
העבודה בתחום

בין הכלים לקידום
ייצוג נשים בקולנוע:
הקפדה על ייצוג
נשים בקרב מקבלי
החלטות רלוונטיות,
מתן תמריצים לעידוד
ייצוג בהפקות
ובתכנים או התניית
מתן מימון בייצוג
הולם, איסוף נתונים
ומאבק בהטרדות
מיניות בתעשייה

במדינות החברות במועצת אירופה בשנים 2016-2020, רק ב-23% היו במאיות, ב-27% היו תסריטאיות וב-33% היו מפיקות.⁶⁹ לפי אותם נתונים, בממוצע 38% מכלל התפקידים המובילים בסרטים מולאו על ידי נשים. כמו כן, לפי נתוני האו"ם לשנת 2018, רק 16% מהמימון להפקות קולנוע אירופי הופנה לסרטים בבימוי נשים, והן 26% מכוח העבודה בתחומי הקולנוע והטלוויזיה.² **נכון להיום, בישראל נתונים מסוג זה אינם נאספים באופן שיטתי על ידי גופים ציבוריים באופן המאפשר קבלת תמונה של ייצוג נשים בתחומי הקולנוע והטלוויזיה או של חלוקת המימון והתקציבים הציבוריים בתחום בפילוח מגדרי.**

קידום ייצוג הולם של נשים קשור לשילובן בעמדות קבלת החלטות רלוונטיות וכן בתפקידי מפתח ביצירה; זאת, בין היתר, כדי לשפר את התנאים לנשים בתעשייה ולהביא לכך שתוכני היצירה יהיו מגוונים ומייצגים יותר. את הכלים לקידום ייצוג נשים ויצירת נשים בתחום הקולנוע והטלוויזיה הנהוגים כיום במדינות שונות אפשר לחלק לכמה סוגים: (א) הקפדה על ייצוג נשי בקרב מקבלי החלטות לעניין מדיניות והקצאת מימון; (ב) גישה שוויונית למשאבים כספיים: התניית קבלת מימון בייצוג נשים בתפקידי מפתח בהפקה; הענקת מלגות ופרסים תחרותיים לנשים; אכיפת שוויון בשכר באותם תפקידים. כלי זה נועד גם להגדיל את היצע הנשים בתפקידי מפתח ביצירה, על ידי עידוד וטיפול יוצרות; (ג) עיסוק בתוכני היצירות ובחינת דימויים נשיים כתנאי למתן מימון. יצוין כי בין עיסוק בתוכני היצירות לבין הרצון לאפשר חופש יצירה עלול להתעורר מתח; מדינות מסוימות מתמודדות עימו באמצעות בקרה על איכות היצירה בעזרת מדדים מוסכמים, כגון ביקורות מקצועיות בלתי תלויות על היצירות; (ד) איסוף נתונים שוטף על ייצוג נשים בתפקידי מפתח בתעשייה ועל מימון יצירות נשים; (ה) מאבק בהטרדות מיניות בתעשייה.

בישראל, המדיניות הקשורה לייצוג נשים בתחום הקולנוע מתמקדת בשילוב נשים בקרב מקבלי החלטות רלוונטיות, ובפרט החלטות על הקצאת מימון. ייצוג נשים כאמור מוסדר ב**חוק שיווי זכויות האישה, תשי"א-1951**, החל על גופים ציבוריים (למשל על מועצת הקולנוע במשרד התרבות והספורט ועל מועצות גופי שידור בטלוויזיה) ומקבל גם התייחסות במבחני תמיכה ממשלתית למוסדות ולגופים ציבוריים בתחום.

בחלק הראשון של המסמך נסקרת המדיניות לקידום נשים בתחום הקולנוע, תוך התמקדות במנגנון הקצאת כספי התמיכות של משרד התרבות והספורט בקרנות קולנוע ציבוריות, המייצגות את היוצרות והיוצרים. בחלק השני של המסמך נסקרת המדיניות לקידום ייצוג נשים בתחום הטלוויזיה, אשר המעורבות הממשלתית בו באה לידי ביטוי בשמירה על ייצוג נשים במועצות גופי השידור המחליטות על תוכני והרכב ההפקות. לבסוף, מובא **מבט משווה** על כלי מדיניות שיש בעולם לקידום נשים בקולנוע ובטלוויזיה. יודגש כי במסמך נתמקד בתפקיד

² UNESCO, [Reshaping cultural policies: advancing creativity for development, 2005 Convention global report](#), 2018, p. 190.

שממלאים גופים מדינתיים בקידום ייצוג נשים, ולא גופים פרטיים או גופים לא ממשלתיים הפועלים ללא מטרת רווח או איגודים מקצועיים.

2. ייצוג נשים בתחום הקולנוע: משרד התרבות והספורט והקרנות הציבוריות

הגוף הממשלתי האחראי לתחום הקולנוע הוא משרד התרבות והספורט, והכלי שדרכו נעשה הניסיון להביא לייצוג הולם של נשים בתעשייה וביצירה הוא מנגנון התמיכה הכספית הניתנת לקרנות הקולנוע הציבוריות. בפרק זה יוצגו תחילה הגופים המרכזיים במשרד התרבות והספורט האחראים לתחום הקולנוע ולהוראות המסדירות את התחום ואת כספי התמיכות. לאחר מכן ינתן מידע על המדיניות המיושמת כיום לקידום נשים בתחום בעיקר דרך מנגנון התמיכות. בחלקו השני של הפרק נתמקד בסקירת זמינות הנתונים וסקיפות המידע בנוגע לייצוג נשים ויצירת נשים בתחום הקולנוע.

2.1 חוק הקולנוע, התשנ"ט-1999, ומנגנון הקצאת כספי תמיכה

כאמור, הגורם הממשלתי האחראי לתחום הקולנוע הוא משרד התרבות והספורט (להלן בפרק זה: משרד התרבות או המשרד). לפי המשרד, אחת ממטרותיו הרשמיות בתחום התרבות היא עידוד מגוון רחב ביצירה, תוך ייצוג כלל הנרטיבים בחברה הישראלית וכל סוגי היצירה התרבותית. זאת באמצעות יצירת תשתית ומתן במה לאוכלוסיות ייעודיות במגוון התחומים שעליהם אמון המשרד, בין היתר גם בתחום הקולנוע.³ תפקידה של המחלקה לקולנוע במינהל תרבות ואומנויות במשרד הוא לפעול לעידוד ופיתוח הקולנוע הישראלי באמצעות קידום היצירה, קירוב הקהל, שימור אומנות הקולנוע וחלוקת פרס אומנות הקולנוע. המחלקה אמונה על יצירת תשתית ליצירה קולנועית דרך מתן תמיכה כספית ועל יישום המלצות של חלוקת תקציב וביצוע תשלומים, וכן מעקב אחר ביצועו בהתאם למטרות.

חוק הקולנוע, התשנ"ט-1999⁴ (להלן: חוק הקולנוע), הוא החוק המסדיר את תמיכת הממשלה בתחום הקולנוע.⁵ בהצעת החוק ובדברי ההסבר לחוק הקולנוע נאמר כי הוא יועד לסייע להתפתחותו של הקולנוע הישראלי תוך מתן ביטוי למגוון התרבותי של החברה בישראל ותוך מחויבות להבטחת חופש היצירה.⁶ המועצה הישראלית לקולנוע אשר הוקמה מתוקף סעיף 2 לחוק הקולנוע היא גוף המייעץ לשר בכל נושא הנוגע למדיניות בתחום הקולנוע, לרבות מתן התמיכות לגופים בתחום הקולנוע, על פי מבחני התמיכה שנקבעו בסעיף 12 לחוק.⁷ לפי סעיף

³ גלית והבה שאשו, ראשת מינהל תרבות ואומנויות, משרד התרבות והספורט, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 7 בספטמבר 2022, הועבר על ידי איתי גדות, מנהל תחום מעקב ובקרה, משרד התרבות והספורט.

⁴ חוק הקולנוע, התשנ"ט-1999.

⁵ למסמך של מרכז המחקר והמידע של הכנסת בנושא ראו: אורי פנסירר, תמיכה ממשלתית בקולנוע הישראלי, מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 19 בינואר 2011.

⁶ הצעת חוק הקולנוע, התשנ"ט-1998 (2754), ועדת החינוך והתרבות של הכנסת, נוסח לקריאה ראשונה.

⁷ לפי תשובת משרד התרבות, מבחני התמיכה בקולנוע מותקנים לאחר התייעצות עם מועצת הקולנוע ומעגנים בתוכם אמות מידה המסורות לשיקול דעתה המקצועי של המועצה והמלצותיה בסעיפים הרלוונטיים, והבאות לידי ביטוי במודל חלוקת התמיכה שבו דנה ושאותו מאשרת ועדת התמיכות. גלית והבה שאשו, ראשת מינהל תרבות ואומנויות, משרד התרבות והספורט, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 9 בינואר 2023; הועבר על ידי איתי גדות, מנהל תחום מעקב ובקרה, משרד התרבות והספורט.

התמיכה של משרד
התרבות בתחום
הקולנוע נעשית דרך
קרנות הקולנוע
הציבוריות. כדי לקבל
את התמיכה הקרנות
הללו צריכות לעמוד
בתנאים הקשורים
למינהל תקין
ולשקיפות של ועדות
הלקטורה שלהן, שהן
הבוחרות את
ההפקות שעבורן
יוגשו בקשות לתמיכה
ממשלתית

4 (ב) **במבחני התמיכה, הם מיועדים לתמוך במוסדות ציבור בתחום הקולנוע**⁸ העוסקים בפעילות שלהלן: יצירה והפקה של סרטים ישראלים מסוגות שונות (ראו בהמשך תפקיד קרנות הקולנוע הציבוריות); עידוד יוצרים ובפרט יוצרים מקרב הפריפריה; עידוד יצירה קולנועית של נשים; עידוד עשייה חדשנית; עידוד שיתוף פעולה בין-לאומי; חשיפת הציבור ליצירות קולנוע, פסטיבלים לקולנוע ופרסים המוענקים ליוצרים; שימור קולנוע ישראלי ופרויקטים שונים לקידום יצירת קולנוע. מבחני התמיכה נוקבים במפתח של תנאי סף שעל פיהם נקבע גובה התמיכה בפועל.⁹

בפרק ב של מבחן התמיכה מפורטים, בין היתר, תחומי הפעילות הנתמכים: הפקת כל סוגי הסרטים שהם סרטים עלילתיים באורך מלא, סרטים קצרים, סרטי תעודה, סרטים ישראליים ייעודיים (למשל, סרטים העוסקים בתרבות הישראלית וברב-תרבותיות בישראל), סרטים אזוריים (אשר יוצריהם הם תושבי אזורי הגליל, יהודה ושומרון או הנגב) וסרטי גמר של סטודנטים; **פסטיבלים לקולנוע וטלוויזיה ופרסים** המוענקים במסגרתם; **סינמטקים** וחשיפת הציבור הרחב לקולנוע; **ארכיונים ושימור; פרויקטים ויוזמות** בתחום הקולנוע (חממות ליוצרים, עידוד צעדים ראשונים בקולנוע מקצועי, **עידוד נשים יוצרות**, קידום הקולנוע הישראלי וחשיפתו בחו"ל ועוד).

בנוגע **לתחומי הפעילות של הפקת סרטים**, התמיכה הכספית בתחום הקולנוע מוענקת דרך **מנגנון מבחני התמיכה למוסדות**, שהוא אחד משמונה **קרנות הקולנוע הציבוריות**: הקרן החדשה לקולנוע וטלוויזיה, קרן שומרון לקולנוע (מיסודם של מרכז קהילתי שומרון), קופרו קרן לשיווק תוכן ישראלי, קרן גשר לקולנוע רב-תרבותי, קרן הקולנוע הישראלי, קרן יהושע רבינוביץ לאומנויות, קרן מקור לסרטי קולנוע וטלוויזיה וקרן קולנוע גליל. הקרנות מעבירות מדי שנה בקשות לתמיכה לוועדת התמיכות במשרד התרבות, תוך פירוט הבקשות למימון סרטים שהוגשו לכל קרן על ידי היוצרים והיוצרות, וכן תהליך קבלת ההחלטות לגבי הבקשות על ידי הנהלת הקרן, ועדות הלקטורה והוועד המנהל. בנוגע לוועדות **הלקטורה ועבודת הלקטורים** המועסקים בקרנות הציבוריות הניגשות למבחן, בפרק השני של המבחן (החל מסעיף 5(ב)) נקבעו, בין היתר, **התנאים האלה**: כל תסריט צריך להיבחן על ידי הרכב אי-זוגי של לקטורים ולפחות שלושה; התסריט המוגש להם צריך להיות אנונימי, וחוות הדעת המוגשת על ידי הלקטורים צריכה להיות אנונימית. **תנאים נוספים לעבודת הלקטורים** מפורטים גם בהקשר של תחומי הפעילות של הפקות הסרטים (כך למשל בסעיף 1(7)(ב)(2)), החל על תחומי הסרטים השונים, נקבע כי המוסד יעסיק לקטורים מקרב מאגר לקטורים בלבד, וכן את הרכב הלקטורים מבחינת

⁸ כפי שמצוין בסעיף 5 במבחן התמיכה, הכוונה למוסדות ציבור כהגדרתם **בסעיף 3א לחוק יסודות התקציב**, תשמ"ה-1985 ("גוף שאינו מוסד ממוסדות המדינה, הפועל למטרה של חינוך, תרבות, דת, מדע, אמנות, רווחה, בריאות, ספורט או מטרה דומה"), ולעניין תחום תמיכה של עידוד החשיפה של קולנוע ישראלי לקהל הרחב – גם רשויות מקומיות ותאגידים מקומיים.

⁹ **מבחנים לחלוקת כספי תמיכות של משרד התרבות והספורט למוסדות ציבור בתחום הקולנוע**, משרד התרבות והספורט, 10 באפריל 2022, כניסה: 6 בנובמבר 2022.

חובת ייצוג הולם לפי
 חוק שיווי זכויות
 האישה, תשי"א-
 1951, חלה על
 מועצת הקולנוע ועל
 חברי ועדת התמיכות
 של משרד התרבות,
 הגופים אשר אמונים
 על בחירת הקרנות
 אשר יקבלו את
 התמיכה. כיום
 בוועדת התמיכות
 הרוב הוא נשים
 ומועצת הקולנוע
 נשים הן כמחצית
 מהחברים

במבחני התמיכה
 מוגדרים תנאי סף של
 30% נשים מקרב
 הלקטורים בקרן
 הקולנוע הציבורית;
 כמו כן, יש תמריץ של
 2% תוספת תמיכה
 לקרן ציבורית שבה
 נשים הן 50% מהוועד
 המנהל

אוכלוסיות ייצוג של פריפריה ושל נשים). לפירוט נוסף ולתרשים המתאר את מנגנון הענקת כספי התמיכה בתחום הקולנוע לקרנות הציבוריות ראו בנספח למסמך.

2.2 ייצוג נשים בגופים ציבוריים קובעי מדיניות ומקצי תמיכות בתחום הקולנוע

בחוק הקולנוע, התשנ"ט-1999, ובנוהלי הענקת התמיכות אין הוראה מפורשת המחייבת מתן ייצוג הולם לנשים בוועדת התמיכות ומועצת הקולנוע, אך נראה כי חובת ייצוג הולם, בנסיבות העניין, חלה על גופים ציבוריים ועל ועדות מכרזים ומינויים של גופים ציבוריים מכוח סעיף 6ג [לחוק שיווי זכויות האישה, תשי"א-1951](#). בחוק לא נקבע מהו שיעור הנשים הנדרש כדי לעמוד בחובת הייצוג ההולם. כיום מכהנים בוועדת התמיכות חמישה חברים וחברות, ארבע מהם נשים.¹⁰ כמו כן, נכון לינואר 2023 במועצת הקולנוע 15 חברים וחברות, שבע מהם נשים (לרבות יושבת ראש המועצה). במידע שנמסר לנו על ידי מנהל תרבות ואומנויות במשרד, בכוונת המועצה להתייחס במהלך עבודתה לסוגיית ייצוג נשים ואוכלוסיות מוחלשות בקולנוע, הנמצאת בתוכנית העבודה. כמו כן, נמסר כי הוקם במועצה לתרבות ואומנות צוות חשיבה מיוחד לייצוג נשים בעולם התרבות.¹¹ לא ידוע מה סמכויות צוות החשיבה ופעילותו בנושא.

אחת מהמטרות הכלליות המוגדרות במבחן התמיכה של משרד התרבות למוסדות ציבור בתחום הקולנוע היא **קידום ועידוד יצירה ועשייה קולנועית של נשים** (סעיף 4, ב, 3).¹² בתחום של הפקת כל סוגי הסרטים שצוינו לעיל, מוגדר תנאי הסף הקובע כי מכלל הלקטורים שמעסיק המוסד (בהקשר זה, קרן ציבורית לקולנוע) בשנה, לפחות 30% יהיו נשים (סעיף 7, ב, 2, ג). לפי נתוני משרד התרבות, מאגר הלקטורים שהקרנות מעסיקות מורכב כיום מ-525 נשים, שהן כ-50% מהמאגר.¹³ עם זאת, בתשובת משרד התרבות והספורט לא צוין שיעור הנשים מבין כלל הלקטורים אשר כל קרן קולנוע ציבורית מעסיקה, ולא נכתב אם כל הקרנות עומדות בתנאי הסף לתמיכה, שהוא 30% מכלל הלקטורים בכל קרן קולנוע בשנה נתונה.

נוסף על תנאי הסף, אחד התמריצים לקביעת גובה התמיכה הוא למוסד ששיעור הנשים מכלל חברי הוועד המנהל שלו בשנת ההערכה היה 50% לפחות (אם מספר החברים בוועד המנהל

¹⁰ חמשת התפקידים בוועדת התמיכות הם: ראשת מינהל תרבות, נציגת חשב המשרד, נציגת היועמ"ש, מנהלת אגף תמיכות ומנהל תחום תמיכות. גלית והבה שאשו, ראשת מינהל תרבות ואומנויות, משרד התרבות והספורט, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 9 בינואר 2023, הועבר על ידי איתי גדות, מנהל תחום מעקב ובקרה, משרד התרבות והספורט. ועדת התמיכות במשרד התרבות, לפי סעיף 3(א) (4) לחוק הקולנוע, התשנ"ט-1999, היא ועדה שמונתה לפי סעיף 3א(ו) לחוק יסודות התקציב, תשמ"ה-1985; סמכויותיה מפורטות בנוהל שר האוצר לתמיכות מתקציב המדינה, פרק ג', עמ' 12. בסעיף 16 לנוהל שר האוצר לתמיכות מתקציב המדינה מובאות ההנחיות להרכב ועדת התמיכות (לרבות חשב המשרד, יועמ"ש ועובדי המשרד), עמ' 12.

¹¹ גלית והבה שאשו, ראשת מינהל תרבות ואומנויות, משרד התרבות והספורט, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 7 בספטמבר 2022, הועבר על ידי איתי גדות, מנהל תחום מעקב ובקרה, משרד התרבות והספורט.

¹² מבחנים לחלוקת כספי תמיכות של משרד התרבות והספורט למוסדות ציבור בתחום הקולנוע, משרד התרבות והספורט, 10 באפריל 2022, כניסה: 6 בנובמבר 2022.

¹³ גלית והבה שאשו, ראשת מינהל תרבות ואומנויות, משרד התרבות והספורט, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 7 בספטמבר 2022, הועבר על ידי איתי גדות, מנהל תחום מעקב ובקרה, משרד התרבות והספורט.

הוא שלושה לכל היותר, התנאי הוא שיש בו חברה אחת לפחות).¹⁴ במקרה זה, תגדל התמיכה בו ב-2% (סעיף 6, ח). **בתשובת משרד התרבות והספורט לא נכללה התייחסות לשימוש בפועל בתמריץ זה בקרב הקרנות. כלומר, לא ידוע לנו מה שיעור הקרנות שבהן יש ייצוג נשים כאמור בוועד המנהל.**

לבסוף, בנוגע לתחום תמיכה בפרויקטים ויוזמות בתחום הקולנוע: כפי שצוין לעיל, אחד מהנושאים הנכללים בזכאות לתמיכה הוא **עידוד נשים יוצרות בקולנוע** (סעיף 7, 11, א, 2, ג); להבדיל מנושאים אחרים שבהם מוזכר במבחני התמיכה הסדר דומה, אין פירוט מעבר לכך לעניין עידוד נשים.¹⁵

ממשרד התרבות והספורט נמסר כי העקרונות לגובה התמיכה ביצירה ועשייה קולנועית של נשים חלים גם על פסטיבלים בתחום הקולנוע.¹⁶ עם זאת, לא נמצא תנאי ספציפי לאיזון מגדרי בחלק במבחן התמיכה המתייחס לתחום פעילות זה (למשל של ייצוג נשים בקרב לקטורים כתנאי סף, כפי שמופיע בנוגע לתחום הפעילות של סרטים).¹⁷

כפי שתואר לעיל, הכלי המרכזי שיש במבחני התמיכה לעידוד יצירת נשים קשור לשיעור ייצוג הנשים בגופים מקבלי ההחלטות (לקטורים או ועד מנהל). בהקשר זה מעניין לבחון את הכלים שיש במבחן התמיכה לעידוד יצירה של קבוצה אחרת – יוצרים מקרב הפריפריה: במבחן התמיכה נקבעו תנאי סף להענקת התמיכה למוסדות הנוקטים אמצעים וכלים מגוונים למטרת עידוד יוצרים מקרב הפריפריה (סעיף 4, ב, 2).¹⁸ תנאים אלו מפורטים בחלקים שונים של מבחן התמיכה ובהתאם לתחומים השונים; בין היתר, הם מתייחסים למשתתפים שונים בהרכבי צוותי ההפקה של היצירות וכן בתכנים. לדוגמה, בעקרונות לגובה התמיכה [סעיף 6 (ב) (5)] מוזכר כי התקציב השנתי לתמיכה בתחום הקולנוע יחולק כך ש-13.5% ממנו יוקצה להפקת סרטים אזוריים. כפי שמפורט בתחום ה' של מבחן התמיכה, הפקה אזורית היא כזו שמתקיימים בה תנאים שונים באופן מצטבר, ובהם 40% מהמשתתפים בהפקה

¹⁴ בהקשר זה הכוונה **לכל תחומי התמיכה** אשר צוינו לעיל, שנכללים בהם לא רק סרטים, אלא גם פסטיבלים, סינמטקים, ארכיונים לשימור, פרויקטים ויוזמות.

¹⁵ אין פירוט במבחן התמיכה בנוגע ליוזמות בנושא עידוד נשים יוצרות בקולנוע, אך הוא קיים לגבי הנושאים האחרים בתחום הפרויקטים והיוזמות בתחום הקולנוע. דוגמאות ליוזמות כאלו הן חממות ליוצרים מהפריפריה או סדנאות ליוצרים צעירים.

¹⁶ גלית והבה שאשו, ראשת מינהל תרבות ואומנויות, משרד התרבות והספורט, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 7 בספטמבר 2022, הועבר על ידי איתי גדות, מנהל תחום מעקב ובקרה, משרד התרבות והספורט. לתנאי הסף לתמיכה בפסטיבלים לקולנוע ראו סעיף 7 תחום ז' למבחני התמיכה, [מבחנים לחלוקת כספי תמיכות של משרד התרבות והספורט למוסדות ציבור בתחום הקולנוע](#), משרד התרבות והספורט, 10 באפריל 2022, כניסה: 17 בנובמבר 2022.

¹⁷ ייתכן שהדבר נובע משוני בין שלב במבחני התמיכה, שהוא ההתמודדות התחרותית על קבלת מימון ליצירה, כלומר על עצם מתן ההזדמנות ליצור לפי מדדי איכות מסוימים, לבין פסטיבלים לקולנוע החושפים את היצירות לקהל הרחב ומעניקים פרסים על יצירות בולטות לפי מדדי איכות אחרים ומעריכים שיקולים של העדפות קהל ופוטנציאל מסחרי. בין הפסטיבלים לקולנוע הנתמכים על ידי מימון ממשלתי הם פסטיבל הסרטים ירושלים, פסטיבל הסרטים חיפה ופסטיבל דוקאביב (ע"ר).

¹⁸ [מבחנים לחלוקת כספי תמיכות של משרד התרבות והספורט למוסדות ציבור בתחום הקולנוע](#), משרד התרבות והספורט, 10 באפריל 2022, כניסה: 6 בנובמבר 2022.

בקשר לנשים, מבחני התמיכה מתמקדים בייצוג בדרג קבלת ההחלטות, ואילו לצורך עידוד ייצוג יוצרים מהפריפריה הם עושים שימוש במגוון רחב של כלים, לרבות התייחסות לשיעורם בקרב בעלי התפקידים בהפקות

הם תושבי הגליל, יהודה ושומרון או הנגב; 30% מהתקציב לרכישת שירותים ימומש באזור או ש-51% משכר העבודה הנכלל בתקציב הפקת הסרט ישולם לתושבי האזור; מרבית ימי הצילום מתבצעים באזור, או שארבעה אנשים לפחות מצוות ההפקה, ובהם במאי או תסריטאי, הם תושבי האזור [סעיף 7, (5)]. בתחום ד' של סרטים ייעודיים אשר התסריטים שלהם נותנים ביטוי לקבוצות אוכלוסייה שאינן זוכות לייצוג ולנראות, נקבע במבחן התמיכה כי המוסד המגיש צריך לעסוק, בין השאר, בקידום יוצרי קולנוע מהפריפריה שבתחילת דרכם, בסיוע לפיתוח תסריטים של יוצרים מהפריפריה, בסיוע לקידום היצירה הרב-תרבותית בישראל העוסקת בייצוג הפריפריה ובסיוע להפקות בפריפריה בשילוב כוחות מקצועיים מקומיים [סעיף 7, (4)].

המלצות הוועדה לבדיקת התנהלות קרנות הקולנוע וייצוג נשים

בדצמבר 2016 מונתה על ידי שרת התרבות והספורט דאז מירי רגב **ועדה לבדיקת התנהלות קרנות הקולנוע**, כדי להגביר את הייצוגיות והשקיפות בקרנות ואת ההסדר הקיים בנוגע לקרנות ולפועלן. בסיום עבודת הוועדה **פורסם דו"ח מסכם**, ובו פורטו ליקויים בכמה נושאים, ובהם מנגנון בחירת התסריטים שאינו עומד ברף ניהול תקין וליקויים הקשורים לגיוון בייצוג של קבוצות שונות מהפריפריה.¹⁹ ממצאי הדוח היו מגובים בניתוח נתוני הקרנות השונות לשנים 2012-2016 לגבי בקשות לתמיכה וההחלטה הסופית. נתוני הבקשות שנתמכו נותחו לפי פילוחים שונים של אופן קבלת ההחלטה והמשקל של הגורם המחליט (לקטורים, מנהלים אומנותיים), יחס בין החלטה למשוב האומנותי, הייצוג לפריפריה דרך היוצר או היצירה ונושא התסריטים של בקשות שנתמכו. בניתוח זה לא נכללו פילוחים הקשורים לייצוג נשים.

בסקירת הליקויים הקשורים לייצוג שוויוני בקולנוע בדו"ח הייתה התייחסות, בין השאר, גם לייצוג סרטי נשים. בתוך כך, הובאו נתוני פורום הקולנועניות על מספר הסרטים שנעשו בידי נשים והמימון של סרטי נשים מכלל המימון הניתן לסרטים (לפירוט הנתונים ראו פרק 2.4 שלהלן, החלק העוסק [בנתוני דוח אדווה, תחת נתונים על ייצוג נשים בהפקות](#)). לעניין ייצוג הנשים נכתב בדוח כי במהלך יישום ההמלצות האופרטיביות לעדכון המנגנונים הקיימים של חלוקת כספי התמיכה לקרנות, יש לשים את הדגש על ייצוג שוויוני לנשים בתעשיית הקולנוע הישראלית.

בין המלצות הדוח היו איוש מועצת הקולנוע תוך הקפדה על מפתח ייצוגי ברור לפי שכבות האוכלוסייה בישראל, הידוק הפיקוח על התנהלות תקינה של הקרנות הציבוריות (ראו בהמשך הפרק התייחסות להקמת גוף מחקר ומידע תחת סעיף זה), שוויון בייצוג על ידי הקמת קרנות ייעודיות לפריפריה, וכן חממות ליוצרים וליוצרות מהפריפריה, והקמת מאגר לקטורים המייצג את הפריפריה. **המלצות ספציפיות לייצוג נשים נכללו תחת נושא הידוק הרגולציה:** ייצוג של לפחות 50% נשים במועצת הקולנוע, וכן העדפה מתקנת לנשים ולתושבי הפריפריה **בהנהלת מועצת הקולנוע ובהנהלת הקרנות הציבוריות** (המלצה מס' 2 סעיפים א' ו-ד'). על רקע המלצות הוועדה והמידע העדכני בנוגע

¹⁹ [דוח מסכם, הוועדה לבחינת התנהלות קרנות הקולנוע](#), משרד התרבות והספורט, יוני 2018.

למבחן התמיכה, נראה כי חלק מן ההמלצות אכן הוטמעו באופן רשמי במבחן התמיכה (הקמת מאגר לקטורים ותנאי סף לייצוג נשים בקרב לקטורים, וכן גם תמריץ לייצוג של 50% בהנהלת הקרנות הציבוריות), אך אין מידע שלם על מידת היישום שלהן ועמידת הקרנות בתנאים.

**בתקנון משרד
התרבות נקבע כי
מינוי ועדות נאמנים
ושופטים לפרס
אומנות הקולנוע של
המשרד ייעשה באיזון
מגדרי ומחייב ייצוג
הולם לנשים. נשים הן
כ-40% מוועד
הנאמנים של הפרס,
וכן מוועדות השיפוט
של הפרס במהלך
השנים**

מלבד מבחני התמיכה, מצאנו התייחסות לסוגיה של קידום ייצוג נשים גם בפרס אומנות הקולנוע שמשרד התרבות מחלק. לפי תקנוני הפרס שעליהם חתום מנכ"ל המשרד, מינוי ועדות נאמנים ושופטים לכל פרסי המשרד ייעשה באיזון מגדרי ומחייב ייצוג הולם לנשים. לפי הנתונים שהועברו על ידי משרד התרבות, נשים הן כ-40% מוועד הנאמנים של הפרס וכן מוועדות השיפוט של הפרס במהלך השנים.²⁰ פרסים אחרים שהמשרד תומך בהם תמיכה כספית מסוימת, כמו פרס האקדמיה הישראלית לקולנוע ולטלוויזיה ופרס הפורום הדוקומנטרי, אינם באחריותו, והוא אינו קובע קריטריונים נוספים ייחודיים לפרסים אלו הקשורים לייצוג נשים.²¹

לבסוף, יצוין כי **בניתוח המגדרי של הצעת התקציב של משרד התרבות והספורט לשנות הכספים 2021-2022, שהיה בכל אחת מהשנים 80 מיליון ש"ח, נכללים רק השכר ותקציב השכר של עובדי המשרד, ולא נכללת הצעת התקציב לתחום הקולנוע כפי שנקבע בהחלטת ממשלה מס' 2084.**²² לפי תשובת המשרד, קרנות הקולנוע מדווחות על פעילותן וניצול התמיכה הכספית מדי שנה, אך לא בחלוקה מגדרית, ואין ברשות המשרד את המשאבים הנדרשים מבחינה אנושית ומקצועית לנתח את הנתונים הללו ולהסיק מהם מסקנות לפי פילוח מגדרי.

²⁰ **ועד הנאמנים הנוכחי של הפרס** בתהליך מינוי, והוא ימונה לשלוש שנים עם אפשרות לשנת הארכה ויורכב מחמישה נאמנים וארבע נאמנות. **ועדות השיפוט** מתחלפות מדי שנה: הפרס חולק ברצף בין השנים 2011 ל-2013 ובוועדות שפטו שלושה שופטים שונים ושתי שופטות שונות בכל שנה. בשנת 2016 היו בוועדת השיפוט ארבעה שופטים ושופטת אחת. הפרס חולק בפעם האחרונה בשנת 2018, אז היו בוועדת השיפוט שלושה שופטים ושתי שופטות. גלית והבה שאשו, ראשת מינהל תרבות ואומנויות, משרד התרבות והספורט, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 7 בספטמבר 2022, הועבר על ידי איתי גדות, מנהל תחום מעקב ובקרה, משרד התרבות והספורט.

²¹ גלית והבה שאשו, ראשת מינהל תרבות ואומנויות, משרד התרבות והספורט, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 7 בספטמבר 2022, הועבר על ידי איתי גדות, מנהל תחום מעקב ובקרה, משרד התרבות והספורט.

²² **הצעת תקציב לשנות התקציב 2021-2022 ודברי הסבר**, משרד החדשנות, המדע והטכנולוגיה ומשרד המדע, התרבות והספורט, אוגוסט 2021. כניסה: 6 בנובמבר 2022, עמ' 41-47; **תקציב המדינה, קובצי "פיסקלי-דיגיטלי" לשנת 2021 ולשנת 2021, אגף תקציבים, משרד האוצר**. חוק הקולנוע, קוד תקנה 19420228. התקציב שאושר יותר מאוחר במהלך 2021 היה בסך 100,849,000 מיליון ש"ח, ומתוכו נוצלו 92,482,000 ש"ח; לפי החלטת ממשלה מס' 2084 של הממשלה ה-33 על **אימוץ המלצות הוועדה לבחינה מגדרית של תקציב המדינה בישראל**, על כל משרד ממשלתי לפרסם את הניתוח המגדרי של תקציבו ויחידות הסמך שבאחריותו במסגרת הצעת תקציב לשנת הכספים ודברי ההסבר המוגשים לכנסת. לפי החלטה זו נקבע גם כי אם יתעורר קושי בניתוח המגדרי יפרסם המשרד הרלוונטי מהם הנתונים החסרים או המגבלות הקיימות לביצוע הניתוח ויפרט כיצד הוא מתכוון לפתור את המגבלה בשנה העוקבת.

2.3 נתונים על ייצוג נשים בהפקות קולנוע

מדינות שונות, וכן ארגונים בין מדינתיים כמו האו"ם והאיחוד האירופי, אוספים נתונים על ייצוג של נשים בהפקות קולנוע, ככלי לקידום יצירת נשים (נושא זה יידון בהרחבה בפרק המבט המשווה). בין היתר, נאסף מידע על שיעור הנשים בהפקות קולנוע לפי סוג תפקיד בהפקה ולפי סוג סרט, שיעור הנשים לפי תפקיד ולפי מספר הפקות בשנה, נתוני ייצוג נשים בקרב מקבלי פרסים ונתונים על פערי שכר בין גברים לנשים בתפקידי הפקה ומשחק.

בדוחות שנתיים של המרכז למידע ומחקר של מינהל התרבות, הפועל עבור משרד התרבות, על פעילות תחום הקולנוע בישראל לשנים 2014-2019 (אשר חלקם פורסמו וחלקם הועברו לנו) **לא נכלל פילוח מגדרי**.²³ לפי תשובת משרד התרבות, כמו בנושא התקציב שנזכר לעיל, גם בנוגע ליתר סוגי הנתונים על הפעילות בתחום הקולנוע אין ברשות המשרד את המשאבים הנדרשים מבחינה אנושית ומקצועית לאגם אותם, לנתח אותם ולהסיק מהם מסקנות בפילוח מגדרי.²⁴ יצוין כי בדוח הוועדה לבחינת התנהלות קרנות הקולנוע (2018) כן נכלל דוח מחקר של חברה חיצונית, ובו פילוח של נתוני קרנות הקולנוע על פני חמש שנים לפי משתנים שונים, ובהם גם נושאי יצירות שקיבלו תמיכה, ובפרט יצירות שהנושא שלהן היה מגדר.

בהקשר זה יש לציין את ההמלצה להידוק הרגולציה בתחום הקולנוע **שנכללה בדוח הוועדה לבחינת התנהלות קרנות הקולנוע (2018)**. בהמלצה הייתה התייחסות **להקמת גוף מפקח על הקרנות במועצת הקולנוע, שבו יפעל מרכז מידע ומחקר שימציא נתונים לתקופת מבחן שתיקבע**.²⁵ המלצה זו לא יושמה מאז על ידי משרד התרבות והספורט.²⁶

דוח מחקר שנכתב על ידי כמה חוקרות ופורסם על ידי מרכז אדוה התבסס על השיטות הכמותיות אשר נעשה בהן שימוש באיחוד האירופי ובוצע בו ניתוח מגדרי של נתוני המרכז למידע ומחקר של מינהל התרבות (תוך השלמת מידע חסר על הגשות לתמיכות מאתרי הקרנות ופילוח מגדרי המסתמך על איתור שמות יוצרים ויוצרות).²⁷ יש לציין כי אין מדובר בבדיקה רשמית

בין המלצות הוועדה לבחינת התנהלות קרנות הקולנוע (2018) היו הקמת גוף מפקח על הקרנות, שבו יפעל מרכז מידע ומחקר שימציא נתונים. המלצה זו לא יושמה

²³ באופן התואם את מטרות חוק הקולנוע, התשנ"ט-1999, בדוחות נכללים נתונים על קרנות הקולנוע אשר קיבלו תמיכה והסרטים שנוצרו במסגרת תמיכה זו, פעילות סינמטקים, הקרנות סרטים בבתי הקולנוע, פסטיבלי קולנוע בישראל, פרסים, חשיפת סרטים ישראלים בחו"ל, שימור סרטים ישראלים, ואופן חלוקת תקציב הקולנוע. המרכז למידע ומחקר תרבות, [דו"חות נתונים לשנים 2013-2017 על הפעילות בתחום הקולנוע](#), כניסה: 17 בנובמבר 2022. החל משנת 2018 הפעלת המרכז נעשית באמצעות חברת אדיוסיסטמס (לפניה הפעילה את המרכז חברת פילת). כאמור, דוחות לשנים 2018 ו-2019 הופקו אך לא הועלו לאתר האינטרנט מסיבות הקשורות לתחזוקת האתר ומסיבות אחרות. גיל ליפובסקי, צוות תרבות אדיוסיסטמס, שיחת טלפון ודוא"ל, 24 באפריל 2023.

²⁴ גלית והבה שאשו, ראשת מינהל תרבות ואומנויות, משרד התרבות והספורט, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 7 בספטמבר 2022, הועבר על ידי איתי גדות, מנהל תחום מעקב ובקרה, משרד התרבות והספורט.

²⁵ [דוח מסכם, הוועדה לבחינת התנהלות קרנות הקולנוע](#), משרד התרבות והספורט, יוני 2018, עמ' 67.

²⁶ גלית והבה שאשו, ראשת מינהל תרבות ואומנויות, משרד התרבות והספורט, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 7 בספטמבר 2022, הועבר על ידי איתי גדות, מנהל תחום מעקב ובקרה, משרד התרבות והספורט.

²⁷ ליאור אלפנט, אתי קונור-אטיאס, יעל חסון, נוגה דגן-בוזגלו, [תקרת הצלולואיד](#): מבט מגדרי על חלוקת העבודה, הפרסים והתמיכות בקולנוע הישראלי, מרכז אדוה: מידע על שוויון וצדק חברתי בישראל, 22 בפברואר 2021.

שנעשתה על ידי משרד התרבות והספורט או בעבורו וכי המידע שנעשה בו שימוש היה כאמור מינהלי רק בחלקו. ממצאי דוח מרכז אדוה נכללו בדוח הוועדה לבחינת קרנות הקולנוע, אשר הוזכר לעיל – ראו מסגרת¹⁹. בדוח בוצע פילוח מגדרי של הנתונים באופנים אלו: (א) שיעור הנשים בתפקידי הבימוי של היצירות הקולנועיות אשר נתמכו על ידי קרנות (סרטי גמר של סטודנטים, סרטי ביכורים עלילתיים, סרטים עלילתיים באורך מלא) (ב) שיעור הנשים בחמשת תפקידי המפתח המרכזיים ביצירות הקולנועיות (תסריט, בימוי, הפקה, צילום, עריכה) (ג) חלוקת עבודה מגדרית של בימוי ותפקידי משחק מרכזיים (מספר נשים בתפקידי משחק מובילים כאשר הבמאי הוא גבר) (ד) משקל חלוקת כספי התמיכה של הקרנות לפי מגדר תפקיד הבימוי.²⁸ ההמלצות בדוח היו, בין היתר, יצירת מסד נתונים קבוע לאיסוף וניתוח מגדרי של נתוני ההגשה והזכייה במענקי התמיכות וחלקם/ בתקציב של יוצרים ויוצרות בקטגוריות השונות.

בדוח של מרכז אדוה עולה כי אף שבשלב סיום לימודי הקולנוע ובימוי סרט הגמר אין פער מגדרי ומחצית (53% נכון לשנת 2017) מכלל תפקידי הבימוי הם של נשים, ייצוגן בתפקידי מפתח בהפקות סרטים לאחר שלב הלימודים נמוך במידה ניכרת (24% נכון לשנת 2017 בבימוי סרטי ביכורים, ו-21% בשנים 2013-2018 בבימוי כלל הסרטים העלילתיים באורך מלא שנעשו בתמיכת קרנות). לפי הדוח, נשים הן מיעוט בכל אחד מחמשת תפקידי המפתח, והן הכי פחות מיוצגות במקצוע הצילום והכי מיוצגות במקצוע העריכה (למשל, מתוך כלל הסרטים העלילתיים בתמיכת קרנות בשנים 2013-2018, שיעור הנשים היה 3% בתפקידי הצילום, 6% בהפקה, 26% בתסריט ו-37% בעריכה). בקבלת פרסי אופיר, לנשים ייצוג גבוה בבימוי סרטי תעודה (דוקו) קצרים (67%) וסרטים קצרים (50%) וייצוג נמוך בסרטים עלילתיים באורך מלא (17%) וסרטי דוקו באורך מלא (24%). בקבלת פרס הפורום הדוקומנטרי היה שיעור נמוך של נשים במקצועות הצילום (20%) והבימוי (36%) וייצוג גבוה של נשים בתפקידי תחקיר (64%) ועריכה (82%).

לסיכום הפרק העוסק בתחום הקולנוע, הניסיון להביא לייצוג הולם של נשים בתעשייה וביצירה נעשה בעיקר באמצעות מנגנון התמיכה הכספית הניתנת לקרנות הקולנוע הייצוריות. במדיניות המיושמת כיום לקידום נשים בתחום, ניתן ביטוי לחשיבות הנושא, והשימוש העיקרי הוא בכלי של ייצוג נשים בגופים מקבלי החלטות ומקצי משאבים כספיים בצורה של קביעת מכסה או תמריץ לשיעור הנשים. מלבד זאת, לא ננקטים עוד צעדים. לשם השוואה, בנוגע לקבוצה אחרת אשר המשרד מבקש לקדם את ייצוגה – יוצרי קולנוע מקרב הפריפריה – מצאנו במבחני התמיכה התייחסות להיבטים נוספים, ובהם הקצאה תקציבית וקביעת ייצוג של תושבי הפריפריה בקרב מקבלי השכר להפקות; מכסות להרכב צוות ההפקה;

²⁸ סוגי נתונים נוספים שנכללים בדוח הם: (ה) נתוני זכייה בפרסי האקדמיה הישראלית לקולנוע ולטלוויזיה (ידוע גם כ"פרס אופיר") ובפרס פרסי הפורום הדוקומנטרי בישראל לפי סוגי פרסים ולפי מגדר (כפי שצוין במסמך זה, משרד התרבות מעניק תמיכה כספית מסוימת לפרס האקדמיה הישראלית לקולנוע ולטלוויזיה, וכן לפרס הפורום הדוקומנטרי, אך פרסים אלו אינם באחריות המשרד והוא אינו קובע קריטריונים נוספים ייחודיים לפרסים אלו הנוגעים לייצוג נשים); (ו) חלוקת תפקידים מגדרית בתעשיית הקולנוע מנתוני איגודים מקצועיים.

ליווי יוצרים, וסיוע ליצירה העוסקת בייצוג הפריפריה. כלומר, "סל הכלים" לצורך קידום יוצרים בני קבוצה מסוימת רחב מזה ששימש לצורך קידום נשים.

כפי שתואר לעיל, כיום אין איסוף נתונים מסודר על יישום בפועל של ההסדרים הקיימים לעידוד ייצוג נשים. כמו כן, אין פילוח מגדרי של תקציב הקולנוע ואיסוף נתונים ומעקב אשר יאפשרו להבין את תמונת המצב ואת האפקטיביות של התנאים אשר כן נקבעו במתן ייצוג הולם לנשים וייצוג ליצירה של נשים.

3. ייצוג נשים בתחום הטלוויזיה: משרד התקשורת ומועצות גופי התקשורת

הכלים הנהוגים במדינות שונות לקידום נשים ויצירת נשים בתעשיית הטלוויזיה דומים לאלו הנהוגים בתחום הקולנוע (פעמים רבות ההתייחסות לשני התחומים נעשית בצורה משולבת) – בפרק 4 שבו מוצג מבט משווה יש הרחבה על כך. כפי שנסקר בחלק על הקולנוע, גם בתחום הטלוויזיה כלי המדיניות לקידום נשים אשר מושם עליו דגש בישראל הוא קביעת רף הייצוג הנדרש של נשים בגופים הציבוריים קובעי המדיניות ומקבלי ההחלטות. בתחום הטלוויזיה, הרגולטור הרלוונטי הוא משרד התקשורת, אשר אינו הגורם המפקח על שידורי הטלוויזיה. **שלוש המועצות של גופי השידור בטלוויזיה** הן המפקחות על גופי השידור השונים ושידוריהם, ולכן גם על ייצוג נשים בהקשרים האלו.²⁹ מעורבות משרד התקשורת, תחת מסגרת חוקית שתפורט בהמשך, באה לידי ביטוי בעיקר במינוי או המלצה שישמרו על איזון מגדרי בהרכב המועצות. בשל המבנה של תחום שידורי הטלוויזיה, שבו כל מועצת גוף שידור היא במעמד שונה ביחס למשרד האחראי, תוצג בפרק המדיניות בנושא ייצוג נשים באופן נפרד בכל מועצה של גוף שידור.

מועצות גופי השידור הן: **א. מועצת תאגיד השידור הציבורי הישראלי** כקבוע בחוק תאגיד השידור הציבורי הישראלי, התשע"ד-2014,³⁰ בנוגע לשידורי תאגיד השידור הציבורי הישראלי **ב. מועצת הרשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו**, כקבוע בחוק הרשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו, תש"ן-1990 (להלן: חוק הרשות השנייה),³¹ בנוגע לשידורי הערוצים המסחריים. **ג. המועצה לשידורי כבלים ושידורי לוויין**, כקבוע בחוק התקשורת (בזק ושידורים), התשמ"ב-1982,³² בנוגע לפלטפורמות המשרדות באמצעות כבלים ולוויין. גוף השידור היחיד המקבל כספי תמיכה

²⁹ לירן אבישר-בן-חורין, מנכ"לית, משרד התקשורת, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 14 באוגוסט 2022, הועבר על ידי אורי חפץ, רכזת לשכה בכירה, משרד התקשורת.

³⁰ חוק תאגיד השידור הציבורי הישראלי, התשע"ד-2014.

³¹ חוק הרשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו, תש"ן-1990.

³² חוק התקשורת (בזק ושידורים), תשמ"ב-1982.

המועצות של גופי השידור בטלוויזיה הן המפקחות על גופי השידור השונים ושידוריהם. חובת ייצוג נשים חלה עליהם מכוח חוק שיווי זכויות האישה, תשי"א-1951

משרד התקשורת, שהוא הרגולטור בתחום שידורי הטלוויזיה, אינו מעורב בפיקוח על ייצוג נשים, ומעורבותו באה לידי ביטוי בעיקר במינוי או המלצה שישמרו על איזון מגדרי בהרכב המועצות

ממשרד התקשורת היא מועצת שידורי הכבלים ושידורי הלוויין, בהתאם למנגנון ולמבחנים אשר יפורטו בהמשך.³³

המסגרת החוקית הרלוונטית לייצוג נשים במועצות גופי השידור היא **חוק שיווי זכויות האישה, תשי"א-1951**,³⁴ ובפרט סעיף 6ג שלפיו ב"גוף ציבורי ובוועדות המכרזים והמינויים של גוף ציבורי יינתן ביטוי הולם, בנסיבות העניין, לייצוגן של נשים בסוגי המשרות ובדירוגים השונים בקרב העובדים, ההנהלה, הדירקטוריון והמועצה, ובלבד שאם לצורך ביצוע הוראה זו נדרשת העדפת אישה, תינתן העדפה כאמור אם המועמדים בני שני המינים הם בעלי כישורים דומים". לפיכך, כמו בתחום הקולנוע, ההסדרה החוקית נוגעת ל**ייצוג הנשים** בדרגים הניהוליים ובמועצות המפקחות של הגופים המשדרים השונים. פירוט יישום חובה זו יובא בהמשך פרק זה תחת החלקים העוסקים בכל אחת מהמועצות המפקחות.

בשל אי-מעורבותו של משרד התקשורת בפיקוח על השידורים, הוא גם אינו אוסף מידע ונתונים בנוגע לשידורי טלוויזיה וגופי שידור בכלל ופילוח מגדרי של הנ"ל בפרט.³⁵ כמו כן, בניתוח המגדרי של הצעת התקציב של משרד התקשורת לשנות הכספים 2021-2022 לא נכללת התייחסות לכספי התמיכה בשידורי הכבלים ושידורי הלוויין.³⁶

3.1 ייצוג נשים ומדיניות לקידום נשים במועצת תאגיד השידור הציבורי הישראלי³⁷

על פי הקבוע בסעיף 9א לחוק תאגיד השידור הציבורי הישראלי, התשע"ד-2014 (להלן: חוק תאגיד השידור), על שר התקשורת למנות 12 חברי מועצה לתאגיד, ובהם לכל הפחות שש נשים. **למרות זאת, כיום מכהנים במועצה שישה גברים ושלוש נשים.**³⁸ לפי סעיף 11 לחוק, תפקידי המועצה הם, בין השאר, לקבוע את מדיניות תאגיד השידור הישראלי, לאשר את לוחות השידורים, לאשר מבנה ארגוני ומדיניות העסקה, לדון בהצעת תקציב שנתי, לדון בתוכנית עבודה שנתי ולקבוע כללי אתיקה לשידור.³⁹

³³ למסמך של מרכז המחקר והמידע של הכנסת בנושא מימון ממשלתי לכלי תקשורת בישראל ראו: מתן שחק, [סיוע כלכלי ממשלתי לכלי תקשורת – סקירה משווה](#), 8 בנובמבר 2017.

³⁴ [חוק שיווי זכויות האישה, תשי"א-1951](#), הגדרת גופים ציבוריים לפי סעיף 6ג (ג.) בחוק.
³⁵ מישל קרמרמן, מנכ"לית, הרשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 2 באוגוסט 2022, הועבר על ידי שמחה ברוך, מנהלת לשכת מנכ"לית. הנתונים על מספר הנשים במועצה נכונים למועד מסירתם.

³⁶ [הצעת תקציב לשנות התקציב 2021-2022 ודברי הסבר](#), משרד התקשורת, אוגוסט 2021, כניסה: 21 בנובמבר, 2022, עמ' 20.

³⁷ אילה מזרחי, עו"ד, ראש אגף רגולציה, כאן תאגיד השידור הישראלי, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 3 באוגוסט 2022. הנתונים על מספר הנשים במועצה נכונים למועד מסירתם.

³⁸ המידע לקוח [מאתר האינטרנט של תאגיד השידור הישראלי](#), כניסה: 21 בפברואר 2023.

³⁹ תקציב התאגיד מורכב מהכנסותיו, המפורטות בסעיף 80 לחוק תאגיד השידור הישראלי, תשע"ד-2014, המועברות אליו על ידי משרד התחבורה והבטיחות בדרכים מתוך כלל סכומי אגרת הרישיון שהמשרד גובה. הסכום המועבר לתאגיד לא נמנה בחוק התקציב השנתי כהגדרתו בחוק יסודות התקציב.

**במועצת הרשות
השנייה לטלוויזיה
ולרדיו ובמועצת
תאגיד השידור
הישראלי יש דרישה
לייצוג שווה לנשים,
אך כיום רק הרשות
השנייה עומדת בה**

בחוק תאגיד השידור נקבע כי תפקיד התאגיד הוא לספק תוכן הפונה לכלל אזרחי מדינת ישראל על מגוון האוכלוסיות והזרמים המרכיבים אותה. **על פי תשובת מועצת תאגיד השידור הישראלי, גישת המועצה (להלן: מועצת התאגיד) היא כי הגיוון, לרבות גיוון מגדרי, הוא יעד מרכזי בפעילותו הן מבחינה כמותית והן מבחינה איכותית, קרי הקפדה על תפקידים נשיים לא סטריאוטיפיים בהפקות.**⁴⁰ עם זאת, התאגיד בוחר בהפקות על פי שיקול מקצועי למילוי חובותיו על פי חוק למתן תוכן איכותי לציבור, ואיננו מקצה מראש הפקות על פי חלוקה מגדרית ומכסות ליוצרות נשים.

עד כה לא נעשה איסוף נתונים שיטתי ומפולח מגדרי של תפקידי יצירה ומפתח בהפקות מקור המשודרות בתאגיד ושל הקצאות תקציב להפקות. לפני כמה חודשים גיבשה מועצת התאגיד את **מדיניות גיוון, הוגנות והכללה בתאגיד השידור הישראלי** ואישרה תוכנית עבודה תלת-שנתית שבה הוצבו יעדים כמותיים ומדידים גם בתחום המגדרי. בתוכנית פורטו יעדים ומדדי הצלחה בכמה תחומים: (א) תחום כוח אדם, לרבות גיוס עובדים מאוכלוסיות גיוון הכוללות נשים וצמצום פערי שכר מגדריים; (ב) תחום תוכן, לרבות מינוי ממוני גיוון בחטיבות השונות, ויעדים כמותיים ואיכותיים (ליהוק בהפקות בתפקידים לא סטריאוטיפיים) לשילוב אוכלוסיות גיוון, לרבות נשים, בהפקות ובליהוק.⁴¹

3.2 ייצוג נשים ומדיניות לקידום נשים במועצת הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו⁴²

הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו היא תאגיד סטטוטורי ותפקידה המרכזי הוא קיום שידורים ופיקוח עליהם לפי הוראות חוק הרשות השנייה ולפי למעריך כללים שהמועצה תקבע בהתאם לנושאים הקבועים בחוק. בעצם פיקוחה על השידורים נדרשת הרשות השנייה להקפיד על יישומם של החוק והכללים, אך היא אינה גורם משדר.⁴³ **בין הכללים שמונה החוק יש התייחסות לאתיקה בפרסומות, להנגשה לבעלי מוגבלויות, להגנה על קטינים וחסרי ישע. אין התייחסות לנושא ייצוג נשים.**

בסעיף 7 לחוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו, תש"ן-1990, שבו נקבע הרכב מועצת הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו (להלן: הרשות השנייה), לא נקבע מספר מינימלי של נשים שיש למנות למועצה. ב-9 בינואר 2022 התקבלה החלטה 952 של הממשלה ה-36 לקבל את **המלצת שר**

⁴⁰ חטיבת הטלוויזיה בתאגיד אינה מפיקה את התכנים בעצמה, אלא, כפי שמכתיב חוק תאגיד השידור הציבורי הישראלי, תשע"ד-2014, מפיקה את תכניה באמצעות חברות הפקה חיצוניות בהתאם לקולות קוראים פומביים, והן אלה אשר שוכרות את צוותי ההפקה.

⁴¹ "תוכנית עבודה בנושא גיוון", כאן תאגיד השידור הישראלי, אוגוסט 2022. עו"ד אילה מזרחי, ראש אגף רגולציה, כאן תאגיד השידור הישראלי, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 11 באוגוסט 2022.

⁴² מישל קרמרמן, מנכ"לית, הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 2 באוגוסט 2022, הועבר על ידי שמחה ברוך, מנהלת לשכת מנכ"לית. הנתונים על מספר הנשים במועצה נכונים למועד מסירתם.

⁴³ הגורם המשדר לפי החוק הוא בעל רישיון לשידורים או בעל זיכיון לשידורים.

התקשורת דאז יעז הנדל ולמנות 15 חברים למועצת הרשות השנייה ובהם שבע נשים. נכון לאוגוסט 2022, במועצת הרשות השנייה מכהנים שבעה גברים ושבע נשים.⁴⁴ לפי סעיפים 23 ו-24 לחוק, בין תפקידי המועצה להתוות את קווי הפעולה של הרשות השנייה (לרבות ביצוע השידורים וקיום הוראות החוק על ידי בעלי הרישיון לשידור), לדון בהצעת התקציב של הרשות, וכן לקבוע כללים לגבי השקעה בהפקות מקומיות ובסוגה עילית ולגבי שידורי הפרסומות ותוכנם.⁴⁵

לפי תשובת הרשות השנייה, **הרשות אינה אוספת נתונים על פילוח מגדרי של תפקידי יצירה ותפקידי מפתח בהפקות המקור המשודרות בערוצי הרשות השנייה ושל הקצאות תקציב להפקות.**

3.3 ייצוג נשים ומדיניות לקידום נשים במועצה לשידורי כבלים ולשידורי לוויין⁴⁶

המועצה לשידורי כבלים ולשידורי לוויין היא מועצה ציבורית והגוף האמון על פי חוק לפקח על השידורים הרב-ערוציים בכבלים ובלוויין, וכן על הערוצים הייעודיים, ערוץ הקניות וערוץ הכנסת. תפקידי המועצה הם, בין היתר, שמירה על התוכן הטלוויזיוני וההפקה המקורית בישראל, פיקוח על שידורים לקטינים ופיקוח צרכני. בסעיף 6 ב לחוק התקשורת (בזק ושידורים), תשמ"ב-1982, שבו נקבע הרכב המועצה לשידורי כבלים ולשידורי לוויין, **לא נקבע מספר מינימלי של נשים שיש למנות למועצה.**⁴⁷ נכון לאוגוסט 2022, מכהנים במועצה ארבעה גברים ושלוש נשים.⁴⁸

למעט פיקוח על מכסה מינימלית (ותקרה) להשקעה של בעלי הרישיונות לשידורים בהפקות המקומיות, המועצה אינה מתערבת בתוכני ההפקות עצמן – כל עוד הם עומדים בהוראות אתיקה ובהוראות נוספות. **בתוך כך, אין הוראות הנוגעות לייצוג מגדרי בתכנים של הפקות מקור ואין למועצה מדיניות כללית בנושא קידום יצירת נשים.** חריג אחד לכך נמצא במבחנים לחלוקת כספי תמיכה של המועצה לשידורי כבלים ולשידורי לוויין לשם **עידוד הפקות מקומיות**

במועצה לשידורי כבלים ולוויין אין דרישה לייצוג שווה לנשים בקרב חבריה. מבחינת כספי תמיכה של משרד התקשורת אשר בסמכותה לחלק, באחד מהם נקבע תמריץ נקודתי להפקות בנושא נשים אתיופיות בחברה הישראלית

⁴⁴ החלטה 952 של הממשלה ה-36, [מינוי יושב ראש ומועצת הרשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו](#), 9 בינואר 2022; מישל קרמרמן, מנכ"לית, הרשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 2 באוגוסט 2022, הועבר על ידי שמחה ברוך, מנהלת לשכת מנכ"לית. הנתונים על מספר הנשים במועצה נכונים למועד מסירתם.

⁴⁵ ככלל, בעלי הרישיון לשידור מעבירים דמי רישיון לרשות השנייה ולאוצר המדינה, והכנסות אלו מהוות את תקציב הרשות. תקציב הרשות השנייה מוסדר בחוק הרשות השנייה בפרק ח' ("כספים") הקובע את נושא דמי הזיכיון, דמי הרישיון ותמלוגים המשולמים על ידי בעלי הרישיון לשידור לרשות השנייה לכיסוי הוצאותיה ומועברים על ידה לאוצר המדינה.

⁴⁶ חלק זה מבוסס על מידע שהתקבל ממשרד התקשורת ומהמועצה לשידורי כבלים ולשידורי לוויין: לירן אבישר בן-חורין, מנכ"לית, משרד התקשורת, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 14 באוגוסט 2022; הועבר על ידי אורי חפץ, רכזת לשכה בכירה, משרד התקשורת. ניר שויקי, ראש המועצה לשידורי כבלים ולשידורי לוויין, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 7 באוגוסט; 21 בספטמבר, 2022. הנתונים נכונים למועד מסירתם.

⁴⁷ לירן אבישר בן-חורין, מנכ"לית, משרד התקשורת, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 14 באוגוסט 2022, הועבר על ידי אורי חפץ, רכזת לשכה בכירה, משרד התקשורת.

⁴⁸ ניר שויקי, ראש המועצה לשידורי כבלים ולשידורי לוויין, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 7 באוגוסט 2022; 21 בספטמבר 2022. הנתונים על מספר הנשים במועצה נכונים למועד מסירתם.

בשפות האמהרית והטיגרינית (יצוין כי הבקשות לתמיכה הן של חברות ההפקה ולא בעלי הרישיונות), שבהם יש התייחסות לנושא המגדרי: נקבע כי בהפקה שנושאה המרכזי, לפי קביעת ועדת התמיכות, הוא **השתלבות נשים אתיופיות בחברה הישראלית**, יוכפל הניקוד שניתן בשאר אמות המידה במקדם של 1.1.⁴⁹ **מבחני תמיכה אחרים של משרד התקשורת לשידורי מועצת הכבלים והלוויין שמו דגש על מגוון תכנים ועשייה קהילתית ועל צמצום פערים בין פריפריה למרכז בקרב בני נוער, אך לא קבעו עד היום הוראות מיוחדות לעניין קידום נשים.**⁵⁰

אין בידי מועצת הכבלים והלוויין נתונים מלאים על חלוקה מגדרית בכל מגוון תפקידי היצירה של ההפקות המקומיות בכבלים ובלוויין, אך בשנים האחרונות יש בידי המועצה את שמות היוצרים של ההפקות המקומיות שמהם אפשר להפיק פילוח מגדרי (משוער). ממאגר השמות של היוצרים בשנת 2020 העריכה מועצת הכבלים והלוויין, באופן מדגמי, כי כשליש מההפקות נוצרו על ידי נשים.

לסיכום, כפי שעולה מהפרק העוסק בייצוג נשים ומדיניות לקידום נשים בתחום הטלוויזיה, הכלי אשר נעשה בו שימוש כיום הוא קביעת **סף ייצוג נדרש לנשים בשתיים מתוך שלוש מועצות גופי השידור (לרבות מועצת התאגיד) שהן גורם מפקח. במועצת תאגיד השידור הישראלי** יש מכסה לייצוג שווה לנשים בקרב חברי המועצה, וכן מדיניות לא מחייבת המדגישה את הגיוון המגדרי בתפקידים ובתכנים (כיום המועצה אינה קובעת אותו כתנאי, אך יש תוכנית עתידית המציבה יעדים מדידים עד לסוף שנת 2024). **במועצת הרשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו** יש מכסה לייצוג שווה לנשים, אך במדיניות המועצה אין התייחסות לייצוג נשים בתפקידי הפקה ובתכנים. **לבסוף, במועצה לשידורי כבלים ולוויין** אין דרישה לייצוג שווה לנשים בקרב חבריה (גם חוק התקשורת (בזק ושידורים), תשמ"ב-1982, אינו מחייב אותה לעשות כן) ואין לה מדיניות בנושא ייצוג נשים. זאת, למעט כספי תמיכה של משרד התקשורת אשר בסמכותה לחלק באמצעות מבחני תמיכה, שבאחד מהם נקבע תמריץ נקודתי להפקות בנושא השתלבות נשים אתיופיות בחברה הישראלית. **אף אחד מגופי השידור אינו אוסף באופן שיטתי נתונים על פילוח מגדרי בתפקידי הפקה וייצוג נשים בהיבטים נוספים.**

גופי השידור ומשרד התקשורת אינם אוספים באופן שיטתי נתונים על פילוח מגדרי בתפקידי הפקה או על היבטים אחרים של ייצוג נשים בהיבטים נוספים

⁴⁹ מבחנים לחלוקת כספי תמיכה של המועצה לשידורי כבלים ולשידורי לוויין לשם עידוד הפקות מקומיות בשפות האמהרית והטיגרינית, משרד התקשורת, 5 באפריל 2022, כניסה: 21 בנובמבר 2022. יצוין כי מגישי הבקשות לתמיכה הנ"ל הם גורמי הפקה שונים ואין מדובר בבקשות של בעלי הרישיונות לשידורים רב-ערוציים. לפי תשובת המועצה, בשנת 2021 הוגש מספר רב של בקשות, אחת מהן זכתה לתוספת ניקוד מאחר שעסקה בהשתלבות נשים אתיופיות בחברה הישראלית, אך בסופו של דבר הפקה זו לא זכתה לתמיכה בשנת 2021 מאחר שבניקוד הכולל מול בקשות אחרות היא נפלה מתחת לרף התמיכה.

⁵⁰ מבחנים לחלוקת כספי תמיכות של משרד התקשורת למוסדות ציבור המקיימים שידורים קהילתיים בשידורי הטלוויזיה בכבלים ובלוויין, משרד התקשורת, דצמבר 2013. כניסה: 21 בנובמבר 2022. המבחנים העניקו תמיכה עד לגובה של 1.5 מיליון ש"ח לשנה ובוטלו ב-30 במאי 2022. מבחנים למתן כספי תמיכות של משרד התקשורת לרשויות מקומיות המפעילות תוכניות העשרה לנוער בתחום התקשורת והמדיה, משרד התקשורת, 8 ביוני 2022. כניסה: 21 בנובמבר 2022. נכון למועד כתיבת המסמך, טרם חולקו כספי תמיכות בהתאם למבחנים החדשים.

4. מבט משווה: מדיניות לקידום שוויון מגדרי בתחום הקולנוע והטלוויזיה באו"ם ובאיחוד האירופי

שוויון מגדרי בקולנוע
הוא אחד מתחומי
המעקב של אמנת
ארגון אונסק"ו בנושא
שונות תרבותית.
הארגון ממליץ על
צעדי מדיניות כגון
איסוף נתונים בפילוח
מגדרי, הבטחת גישה
שווה לנשים למימון
ותמיכה בנשים
בתפקידי מפתח

בפרק זה יוצג מידע על כלי מדיניות הננקטים בעולם לצורך קידום נשים בתחום הקולנוע והטלוויזיה. בפתח הפרק מובא מידע על המדיניות של האו"ם והאיחוד האירופי,⁵¹ ובפרט הקצאת מימון ציבורי לנושא ואיסוף נתונים. לאחר מכן מובאות דוגמאות של מדינות שונות לצעדים וכלים שהן נוקטות בהם לצורך קידום הנושא.

בפרק זה במסמך נעשה שימוש במונח **אודיו-ויזואל** (תרגום ישיר מאנגלית הוא אומנות הקול והמסך, באנגלית: **Audiovisual**), אשר מתייחס בצורה כוללת לתעשיית אומנות הקולנוע, הטלוויזיה והווידאו. השימוש במונח "קולנוע" נשמר היכן שיש במקור התייחסות פרטנית לתחום הקולנוע.

שוויון מגדרי הוא אחד מ-11 תחומי המעקב של אמנת ארגון החינוך, התרבות והמדע של האו"ם (UNESCO, להלן: אונסק"ו) להגנה ולקידום של שונות תרבותית וביטוייה (2005).⁵² נושא היצירה בקולנוע תופס מקום מרכזי בחתירה לשוויון מגדרי במסגרת האמנה, בשל הפרופיל הגבוה שיש לו בתעשייה היצרנית והאומנותית.⁵³ ארגון אונסק"ו ממליץ על מגוון פעולות לקידום ייצוג הולם לנשים בעולם התרבות באופן כללי, כגון **שילוב היבט מגדרי במדיניות בנושא תרבות, איסוף והצגת נתונים בפילוח מגדרי, הבטחת גישה שווה לנשים למימון ולהזדמנויות מקצועיות בתחום ותמיכה בנשים בתפקידי מפתח בתחום התרבות.**

בשנת 2018 פרסם אונסק"ו דו"ח בנושא "עיצוב מחדש של מדיניות תרבותית", שבו הוצגו נתונים על מצב השוויון המגדרי של נשים בתחום האודיו-ויזואל, תוך התבססות על מאגרי נתונים אירופיים ועל האתגרים בתחום. הדו"ח של אונסק"ו מתבסס, בין היתר, על מחקר שבוצע על ידי ארגון לא ממשלתי בשם **European Women Audiovisual Network (EWA)**, המלמד על **תת-ייצוג של נשים בתפקידי מפתח בתחום האודיו-ויזואל באירופה.**⁵⁴ כמו כן, נוסף על המחקר

⁵¹ בפרק זה, במוסדות האיחוד האירופי ההתייחסות היא לגופים הללו: **הפרלמנט האירופי** (European Parliament), שהוא המחוקק של האיחוד האירופי אשר אזרחי האיחוד מצביעים לו ישירות. **הנציבות האירופית** (European Commission), שהיא הגוף שבו יש נציג מכל מדינה באיחוד האירופי ותפקידיו לפקח על יישום מדיניות וליזום חקיקה להצבעה בפרלמנט האירופי; לקוח מתוך אתר האינטרנט של האיחוד האירופי https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies_en, כניסה: 16 במרץ 2023. **מועצת אירופה** (Council of Europe) היא ארגון בין-מדינתי של 47 מדינות באירופה אשר עוסק בשיתוף פעולה בין המדינות למען קידום זכויות אדם ודמוקרטיה באירופה.

⁵² ישראל אינה צד לאמנה זו. ישראל הייתה חברה בארגון UNESCO עד ל-31 בדצמבר 2018. כיום ישראל אינה חברה בארגון, אך עדיין מחויבת ל"אמנה למורשת עולמית" (1972). כמו כן, יש שיתופי פעולה עם UNESCO בנושאים מסוימים. יהודית גלילי מצר, מנהלת המחלקה לסוכנויות או"ם, האגף לארגונים בינ"ל במשרד החוץ, שיחת טלפון, 30 בנובמבר 2022.

⁵³ לקוח מתוך אתר האינטרנט של ארגון UNESCO <https://en.unesco.org/creativity/news/mind-gap-gender-equality-film-industry>, עודכן: 25 בפברואר 2019, כניסה: 27 בנובמבר 2022. בתחום המעקב בנושא שוויון מגדרי נכללים שני נושאים: כלי מדיניות לקידום שוויון מגדרי בענף התרבות והתקשורת, וכן מערכות מעקב להערכת ייצוג, השתתפות וגישה של נשים בענף זה.

⁵⁴ EWA נתמך על ידי קרנות ומוסדות קולנוע הממומנים על ידי מדינות (לדוגמה שבדיה), והמחקר נערך על ידי חוקרת מהאוניברסיטה של לונדון (University of London). [Relshaping cultural policies: advancing creativity for](https://www.unesco.org/en/relshaping-cultural-policies-advancing-creativity-for), UNESCO, UNESCO.

המשווה שערך, ארגון EWA מפרסם רשימת "דרכי פעולה מיטביות" (Best Practices) וכלי מדיניות לקידום נשים בתחום הקולנוע באיחוד האירופי וכן ברמה הלאומית של מדינות.⁵⁵ גם במסגרת פלטפורמת המעקב של אמנת אונסק"ו להגנה ולקידום של שונות תרבותית וביטוייה (2005) נאספו עד היום כ-4,200 כלי מדיניות ודרכי פעולה מיטביות ממדינות חברות שונות, אשר חלקם עוסק גם בתחום הקולנוע ובתחום הטלוויזיה.⁵⁶

כמו אונסק"ו, גם **האיחוד האירופי** עוסק בתת-ייצוג של נשים בתעשיית האודיו-ויזואל באופן מבוסס נתונים.⁵⁷ **ההיגיון המנחה של המדיניות באיחוד האירופי הוא לקדם ייצוג הולם של נשים במוקדי קבלת החלטות ובתפקידי מפתח בהפקה, כדי לשפר את התנאים לנשים בתעשייה וגם להביא לכך שהתכנים יהיו מגוונים ומייצגים יותר.**

בהתבוננות כוללת, נראה כי יש מדינות שנוקטות בעיקר כלי מדיניות "רכים" של **עידוד שוויון מגדרי והעלאת מודעות למטרה זו**, ואילו אחרות נוקטות **מדיניות מתערבת וצעדים מחייבים**.⁵⁸ להלן יובאו דוגמאות של כלי מדיניות שמדינות שונות נוקטות.

כלים "רכים"

במסגרת סל הכלים ה"רכים" לעידוד שוויון מגדרי אפשר לכלול כלים הקשורים להעלאת המודעות לנושא ומתן תמריצים לייצוג נשים בתפקידי הפקה ובתכנים ופרסים ייעודיים ליצירה נשית. להלן כמה דוגמאות:

- **גרמניה** העבירה תיקון לחוק פדרלי למימון סרטים, ובו פסקה כללית לגבי שוויון מגדרי והרכב ועדות במוסדות קולנוע. עם זאת, גרמניה לא הציבה יעדים ותנאים כמותיים ושמה

⁵⁵ לקוח מתוך אתר האינטרנט של ארגון EWA המידע על ארגון EWA לקוח מתוך אתר האינטרנט של הארגון <https://www.ewawomen.com/research>, כניסה: 27 בנובמבר 2022.

⁵⁶ לקוח מתוך אתר האינטרנט של ארגון EWA, <https://www.ewawomen.com/gender-inequality-in-the-film-industry/good-practices>, עודכן: 25 בפברואר 2019, כניסה: 27 בנובמבר 2022.

⁵⁷ לקוח מתוך אתר האינטרנט של UNESCO, https://en.unesco.org/creativity/policy-monitoring-platform?f%5b0%5d=field_tr_area_of_monitoring%3A1524, עודכן: 25 בפברואר 2019, כניסה: 27 בנובמבר 2022.

⁵⁸ ראו במסמך משנת 2019 אשר פרסם גוף המחקר של הפרלמנט האירופי, European Parliamentary Research Service (EPRS), העוסק בתת-ייצוג של נשים בתעשיית האודיו-ויזואל האירופית:

Ivana Katsarova, [The place of women in European film productions Fighting the celluloid ceiling](#), European Parliament, Parliamentary Research Service, PE 633.145, January 2019.

⁵⁸ בהקשר זה יצוין כי מדינות באיחוד האירופי הנוקטות בגישה הפרואקטיבית לשוויון מגדרי בתחום הקולנוע הן מדינות אשר דורגו גבוה במדד השוויון האירופי של המכון האירופי לשוויון מגדרי (EIGE):

Ivana Katsarova, [The place of women in European film productions Fighting the celluloid ceiling](#), European Parliament, Parliamentary Research Service, PE 633.145, p. 7, January 2019.

דגש על מתן תמריצים לנשים יוצרות. גם **באירלנד** יש כלים לעידוד נשים להגשת בקשות למימון (אירלנד).⁵⁹

- **בצרפת** ניתן בונוס של 15% לפרויקטים שבהם צוות הניהול של ההפקה מאוזן מגדרית.

- **עידוד חלוקה שווה מבחינת מגדרית של תמיכה כספית בהפקות במסגרת עבודת הקרן לתמיכה תרבותית של מועצת אירופה** (Eurimages – Council of Europe). משנת 2012 הקרן עוסקת גם בתחום השוויון המגדרי בתעשיית הקולנוע, והיא מחויבת לשמירה על שוויון מגדרי, לתמיכה שווה בגברים ובנשים בתעשייה **ולשילוב ההיבט המגדרי בתהליך קבלת ההחלטות**.⁶⁰ במסגרת עבודת הקרן בתחום הקולנוע נכללים בעיקר בדיקת מצב הנשים בענף הקולנוע ברמה הלאומית והבין-לאומית, ניתוח מענקי הקרן בהיבט של שוויון מגדרי בבחירת פרויקטים ואיסוף מידע על בקשות לתמיכה בפרויקט קולנועי בפילוח מגדרי. הקרן מבקשת **דיווח על ההרכב המגדרי של צוותי הפקה של יצירות**. האסטרטגיה של הקרן לשוויון מגדרי בקולנוע לשנים 2021-2023 מתמקדת בפרויקטים יצירתיים המונעים על ידי נשים, והמטרה היא שנשים ימלאו שניים מתוך שלושה תפקידי מפתח בהפקה: בימוי, תסריטאות והפקה. פרויקטים שבהם 60% מבעלי התפקידים בהפקה הם נשים זוכים בתמריצים, למשל העדפה במקרה שבו ניתן ניקוד שווה לפרויקטים שאין בהם רוב נשי וכן תוספת ניקוד. החל משנת 2022 פרויקטים שיש בהם במאיות יכולים לקבל מהקרן מימון של עד 25% מסך כל המימון שהוקצב לבימוי.⁶¹ היות שכדי שנשים יגישו בקשות למימון יצירות יש צורך בהכשרה של יוצרות ונשים בתפקידי שונים בהפקה, הקרן מארגנת סדנאות ליוצרות וגם מעניקה **מלגות ליוצרות** אשר מתמקצעות בתחום.

- **הקפדה על ייצוג נשים בתוכני היצירה:** קרן Eurimages מעודדת בקרב יוצרים רגישות לייצוג נשים במסך, ומקפידה לבדוק בקשות למימון יצירות בהיבט המגדרי דרך תוכן התסריט. מבחן אשר נהוג לעשותו בבחינת סטריאוטיפים מגדריים של תסריטים בהקשר זה הוא מבחן בקדל (Bechdel test). כדי לעבור את המבחן, בסרט צריכות להיות לפחות שתי דמויות נשיות אשר עוסקות בנושא משותף, שאינן גבר.

- פרס שנתי ליוצרות בשם **Audentia Best Female Director Prize** המוענק על ידי Eurimages.

⁵⁹ ראו במסמך משנת 2019 אשר פרסם גוף המחקר של הפרלמנט האירופי, (EPRS) European Parliamentary Research Service, העוסק בתת-ייצוג של נשים בתעשיית האודיו-ויזואל האירופית:

Ivana Katsarova, [The place of women in European film productions Fighting the celluloid ceiling](#), European Parliament, Parliamentary Research Service, PE 633.145, January 2019.

⁶⁰ לאתר הקרן: [Eurimages](#), כניסה: 23 בנובמבר 2022.

⁶¹ Council of Europe, [EURIMAGES' GENDER EQUALITY STRATEGY \(2021-2023\): Equal voices for equal talent, Eurimages and gender equality](#), 16 באוקטובר 2020, כניסה: 23 בנובמבר 2022.

פרס לוקס לקולנוע
מעודד יצירות
קולנועיות שבהן יש
ייצוג של נשים שהן
מודלים להשראה
ועורך בדיקה שיטתית
של איכות היצירה

• **פרס לוקס לקולנוע** (Lux Prize, the European Audience Film Award by the European Parliament and the European Film Academy) **מטעם הפרלמנט האירופי**, אשר מטרתו הכללית היא גישור בין תרבויות, עידוד גיוון והכלה של גיוון. הפרס נועד לעודד באופן עקבי הפצת יצירות קולנועיות של נשים ויצירות שבהן יש ייצוג של נשים שהן מודלים להשראה. מכיוון שכלי זה מאפיין גישה המעודדת גם **השפעה על התכנים עצמם**, עולה הצורך להביא בחשבון את איכות היצירה. לכן במקביל נערכת בדיקה של מידת ההצלחה של הסרטים מקבלי הפרסים בפסטיבלים בין-לאומיים.

• משרד התרבות **בברזיל** מעניק פרס שנתי בשם Carmen Santos Award להגברת נראות של יצירות שנשים (בדגש על נשים מקבוצות מיעוט) ממלאות בהן תפקידי בימוי ותפקידים טכניים בתחום האודיו-ויזואל.⁶²

מכסות לייצוג נשים בעמדות קבלת החלטות

כמו בישראל, יש מדינות המחייבות **ייצוג הולם או שווה לנשים בעמדות של קבלת החלטות בתחום**. למשל, **בצרפת** הממשלה קבעה כי בדרגי קבלת החלטות בתחום הקולנוע חלה חובה לתת-ייצוג שווה לנשים, **ובספרד** יש דרישה לייצוג שווה לנשים בוועדות של לקטורים.

התניית מימון בייצוג הולם לנשים בהפקות

שבדיה היא דוגמה למדינה המתנה קבלת מימון בייצוג נשים בתפקידי מפתח בהפקה. זאת, תוך נקיטת צעדים משלימים להגדלת היצע הנשים לאיוש תפקידי יצירה, על ידי טיפוח יוצרות והכשרתן. שבדיה שמה לה למטרה להגיע **למימון שווה (50-50) להפקות של נשים ושל גברים** (כלומר, הקפדה על חלוקה שווה של התקציב למימון הפקות, כך שבאופן רוחבי נשים יהיו 50% מכלל תפקידי הבימוי, התסריטאות וההפקה), והיא **הראשונה בעולם אשר כבר ב-2016 הגיעה לכך**.⁶³ הגורם המיישם את המדיניות הזו הוא מכון הקולנוע השבדי (Swedish Film Institute), גוף הממומן באופן מלא על ידי המדינה, שמאז שנות ה-2000 עוסק בנושא השוויון המגדרי בקולנוע.⁶⁴ היבט מרכזי ביכולת ליישם מדיניות זו הוא הגדלת ההיצע של נשים בתפקידי מפתח אשר מגישות בקשות למימון או מהוות חלק מההפקה אשר מקבלת מימון. הגדלת ההיצע היא תהליך ממושך שתלוי בקידום נשים בשלבים מוקדמים של הכשרת יוצרות, בצורת עידוד ותמריצים. כמו המתואר לעיל בהקשר של פרס לוקס לקולנוע, המכון השבדי גם הוא ערך בדיקת ביקורות על היצירות, כדי לוודא שהעלייה בייצוג נשים לא נעשתה על חשבון איכות היצירה.

בשבדיה יש מדיניות
"50-50", אשר
מטרתה מימון שווה
להפקות של גברים
ושל נשים,
וב-2016 היא הגיעה
ליעד זה. הכלי ליישום
מדיניות זו הוא
התניית מימון בכך
שנשים ימלאו חלק
שווה בתפקידי
ההפקה, בד בבד עם
הגדלת ההיצע של
נשות מקצוע
באמצעות מסלולי
הכשרה ותמריצים

⁶² לקוח מתוך אתר האינטרנט של UNESCO - <https://en.unesco.org/creativity/policy-monitoring-platform/edital-carmen-santos-cinema-de>, עודכן: 25 בפברואר 2019, כניסה: 27 בנובמבר 2022. בברזיל יש גם יוזמות של חברה אזרחית לקידום יצירה נשית בקולנוע. בשל עיסוקו של מסמך זה בפעילות אשר בתמיכה ממשלתית לא נכללת בו התייחסות אליהן.

⁶³ לקוח מתוך אתר האינטרנט של UNESCO, <https://en.unesco.org/creativity/policy-monitoring-platform/gender-equality-film-industry>, עודכן: 25 בפברואר 2019, כניסה: 27 בנובמבר 2022.

⁶⁴ המידע על מכון הקולנוע השוודי לקוח מתוך אתר האינטרנט של הארגון <https://www.filminstitutet.se/en/about-us/swedish-film-institute/mission-and-organisation>, כניסה: 27 בנובמבר 2022.

התוצאה של הגישה שמנהיג מכון הקולנוע השבדי היא שבשבדיה יש לנשים יוצרות סיכוי רב יותר לקבל מימון מאשר לנשים במדינות אחרות. לפי המכון, הדבר נעשה ללא פשרה על איכות, אלא להפך – העלייה בייצוג נשים דווקא תרמה להגדלת הייצוג של שבדיה בפסטיבלים מובילים לסרטים. בהשראת מודל המדיניות השבדית [בשנת 2016 התקיים אירוע בפסטיבל קאן בשם "חמישים-חמישים עד 2020" (באנגלית: Fifty-Fifty until 2020) להעלאת המודעות לשוויון מגדרי בקולנוע].

איסוף נתונים שיטתי ושיתוף בממצאים, תמיכה במחקר

במידה רבה, הבסיס לכלי המדיניות השונים לקידום שוויון המגדרי בתעשיית הקולנוע ולביסוס מדיניות מושכלת בתחום הוא איסוף שיטתי של נתונים בפילוח מגדרי. להלן כמה דוגמאות לאופן שבו הדבר נעשה במקומות שונים:

- **בדנמרק** מכון הקולנוע (שהוא גוף מדינתי) הקים קבוצת עבודה לניסוח וליישום צעדים לקידום שוויון מגדרי בתעשייה, לרבות ניתוח מגדרי של תעשיית הקולנוע, וכן איסוף נתונים למעקב ודיווח שנתי על ייצוג נשים.⁶⁵
- **בפריקטים קולנועיים** הנתמכים על ידי תוכנית **Media Strand of Creative Europe** של נציבות האיחוד האירופי (European Commission) מתבצעים **בקה ומדידה של ייצוג נשים בתפקידי מפתח (כגון בימוי ותסריטאות)**.
- **להלן דוגמאות לסוגי נתונים אשר נאספים באופן שיטתי או כחלק ממחקר (כפי שנסקרו על ידי הפרלמנט האירופי):**⁶⁶
 - נתונים על סטריאוטיפים מגדריים בגילום דמויות ותפקידים בעלילה (לפי מבחן בקדל) (שבדיה).
 - נתונים על פערי שכר בין גברים לנשים שהם באותן קטגוריות גיל ובאותם סוגי תפקידים של הפקה ומשחק (ארה"ב).
 - נתוני ייצוג נשים בקבלת פרסים (נתונים מחקריים על שבע ממדינות האיחוד האירופי).
 - מיפוי מגדרי של רשתות מקצועיות בתעשיית הקולנוע (אוסטרליה).

ה-**EAO** הוא גוף של המועצה האירופית שמנהל מאגר נתונים בתחום הפקות הקולנוע ומאפשר שליפת נתונים בפילוח מגדרי, כמו נתונים על שיעור הנשים בתפקידים השונים

⁶⁵ לקוח מתוך אתר האינטרנט של UNESCO, <https://en.unesco.org/creativity/policy-monitoring-platform/initiative-better-gender-balance>, עודכן: 25 בפברואר 2019, כניסה: 27 בנובמבר 2022.

⁶⁶ Ivana Katsarova, [The place of women in European film productions Fighting the celluloid ceiling](#), European Parliament, Parliamentary Research Service, PE 633.145, January 2019.

- לבסוף, בתוך **המועצה האירופית (Council of Europe)** יש גוף לאיסוף מידע על תעשיית האודיו-ויזואל (Audiovisual)⁶⁷ באירופה, בשם **European Audiovisual Observatory** (להלן EAO). גוף זה מנהל מאגר נתונים בתחום הפקות הקולנוע שעל בסיסו אפשר להוציא פילוח של נתונים שונים לפי מגדר.⁶⁸ בשנת 2021 ה-EAO **פרסם דוח נתונים על נשות מקצוע בתחום הפקות הקולנוע באירופה שאפשר ללמוד ממנו לא רק על שיעורי ייצוג בהקשר האירופי, אלא גם על סוגי המידע והנתונים הנאספים באופן שוטף אשר מסייעים למדוד את ייצוגן של נשים.**⁶⁹ בסוגי הנתונים נכללים:
 - שיעור הסרטים בתקופה נתונה שיש בהם לפחות במאית אחת. אם יש צוות במאים, מוצג שיעור הנשים לפי סוגי הרכבי צוותים.
 - שיעור הנשים בתפקידים של הפקות קולנוע לפי סוג תפקיד (בימוי, תסריטאות, הפקה, צילום, הלחנה, תפקידי משחק ראשיים) ולפי סוג סרט (לפי סוג הסרט: ביכורים, סרט עלילתי מלא, סרט קצר).
 - ייצוג הנשים ביצירות שהן סרטים דוקומנטריים וסרטי אנימציה לפי תפקידים.
 - שיעור הנשים לפי תפקיד ולפי מספר הפקות בשנה (כמה מתוך מי שביומו שלושה סרטים ומעלה בשנה היו נשים, כמה מתוך מי שביומו שני סרטים או למטה מכך בשנה היו נשים).

⁶⁷ בהקשר זה במונח Audiovisual נכללים כל סוגי התקשורת חוץ מעיתונות כתובה – קולנוע, טלוויזיה, רדיו ווידאו.

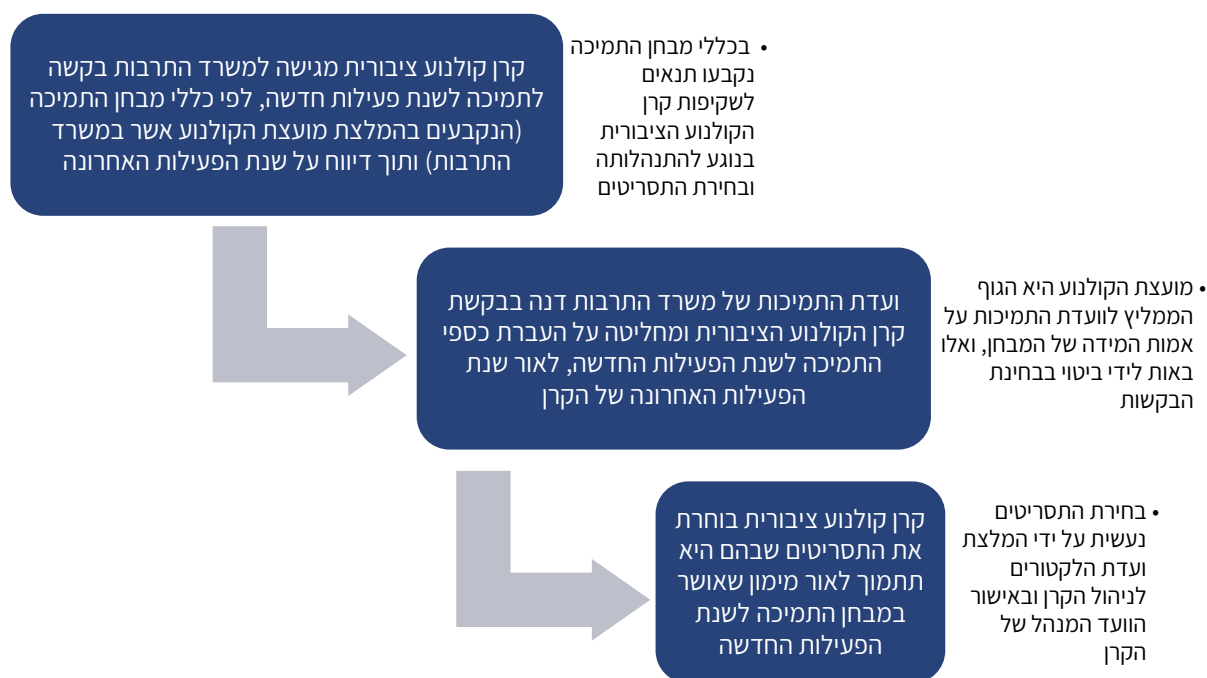
⁶⁸ ארגון ה-EAO [European Audiovisual Observatory](https://www.eao.eu/) הוא גוף בתוך המועצה האירופית שהוקם כדי לאסוף ולהפיץ מידע על תעשיית ה-Audiovisual באירופה. מטרת הארגון היא להנגיש מידע וסקירות השוואתיות, ובכך לקדם שקיפות והבנה ברורה יותר של האופן שבו התעשייה הזו עובדת באירופה מבחינה כלכלית וחוקית. פעילות הארגון ממומנת על ידי מדינות חברות באיחוד האירופי, וכן על ידי הנציבות האירופית, וכן על ידי הכנסות ממתן שירותים. המידע נלקח מאתר האינטרנט של הארגון, כניסה: 23 בנובמבר 2022.

⁶⁹ Patricia Simone, [Female professionals in European film production](https://www.eao.eu/en/publications/female-professionals-in-european-film-production), European Audiovisual Observatory, Council of Europe, December 2021, retrieved November 23rd 2022.

5. נספח: מנגנון הענקת תמיכות לקרנות הציבוריות בתחום הקולנוע⁷⁰

בתרשים 1 שלהלן מוצג בכלליות מנגנון הענקת כספי התמיכה בתחום הקולנוע לקרנות הציבוריות התומכות ביוצרי סרטים, ובפרט כאלה שבהן פועלת ועדת לקטורים:

תרשים 1: מנגנון הענקת תמיכות לקרנות הציבוריות בתחום הקולנוע

⁷⁰ מבחנים לחלוקת כספי תמיכות של משרד התרבות והספורט למוסדות ציבור בתחום הקולנוע, משרד התרבות והספורט, 10 באפריל 2022. כניסה: 6 בנובמבר 2022; גלית והבה שאשו, ראשת מינהל תרבות ואומנויות, משרד התרבות והספורט, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 9 בינואר 2023, הועבר על ידי איתי גדות, מנהל תחום מעקב ובקרה, משרד התרבות והספורט. יצוין כי לפי תשובת מנהל תרבות ואומנויות במשרד התרבות, קול קורא לתמיכה לפי מבחן התמיכה בקולנוע מפורסם מדי שנה. בדרך כלל, אך לא תמיד, הפרסום הוא בין החודשים ספטמבר לנובמבר, עבור שנת התמיכה העוקבת. גם לפרסום התשובות אין מועד קבוע מאחר שגורמים רבים מעורבים בתהליך. גלית והבה שאשו, ראשת מינהל תרבות ואומנויות, משרד התרבות והספורט, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 9 בינואר 2023; הועבר על ידי איתי גדות, מנהל תחום מעקב ובקרה, משרד התרבות והספורט.